

1. Fogalmi ismeret

Kutatásomban az alábbi fogalmak ismeretét vizsgáltam:

☀ környezettudatosság, ☀ fenntartható fejlődés, ☀ fenntarthatóság.

1.1.Környezettudatos magatartást

Pedagógus

A pedagógusok az alábbiak szerint látják: (1. Ön szerint, a környezettudatos magatartás eléréséhez, milyen képességek/tulajdonságok szükségesek a mai felnővekvő generációnak? Kérem, jelöljön meg Ön szerint 5 legfontosabb képességet, a sorrend is számít!)

A kapott eredmények, **I-ső helyre** a herendi pedagógusok a **széleskörű ismereteket**, és a **tudatos felelősségvállalást** 4-6 fővel, míg a szomszéd iskolában az, **odafigyelést említette 2 fő**, előfordult még a **hit, takarékoság, probléma érzékenység is**, mely gondolatokat nem lehetett azonos kategóriába tenni a herendi megfogalmazásokkal.

II. helyre legtöbbször Herenden az **empátiát, odafigyelést**, jelölték meg 4 fő, míg Szentgálon: **szorgalom** (2 fő), **tolerancia, lelkiismeret**, együttműködő képesség, tájékozottság, alkalmazkodó képesség, önmegtartóztatás.

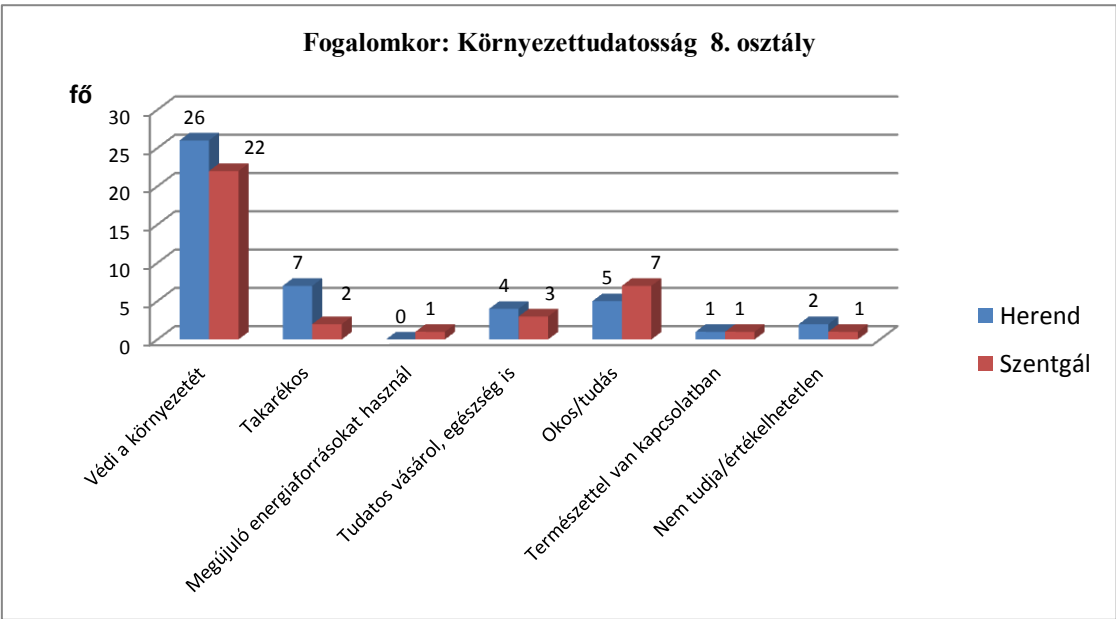
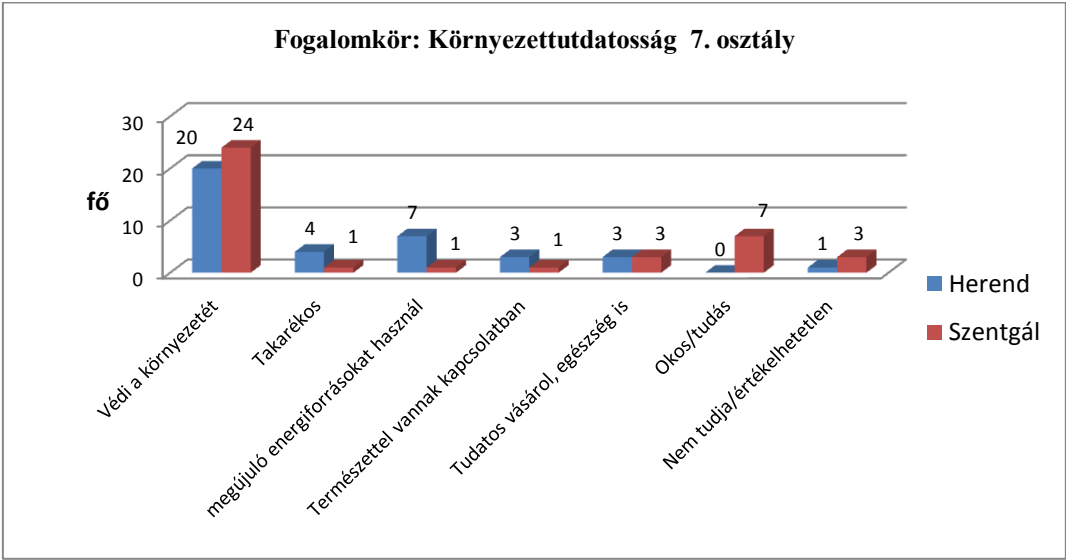
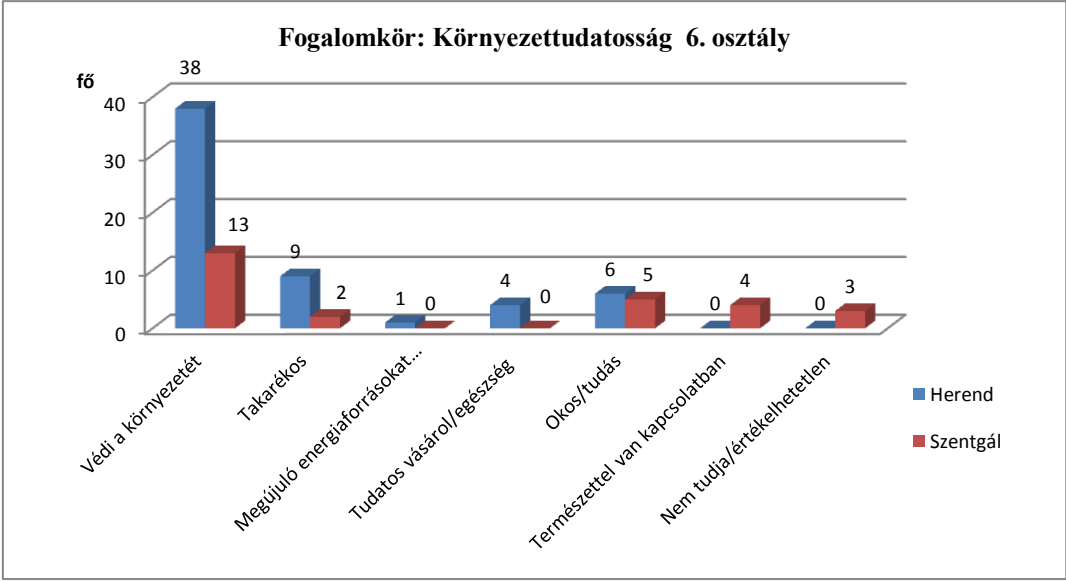
Fontos még a **III. hely-re megjelölt** kifejezéseket is megemlíteni:

Herenden: elkötelezettség, problémamegoldás, önzetlenség, belátás, ismeret (bioszféra), társadalmi értékrend, belső motiváltság, alkalmazkodó képesség, következetesség, törvényszerűségek alapvető ismerete, fegyelmezettség.

Szentgálon: együttérzés, tájékozottság, tudatosság, erkölcsi tartás, együttműködő képesség, felelősség, idő, önmegtartóztatás.

Tanulók

A diákok így találkoztak pontosan ezzel a fogalomkörrel: (1. Szerinted mire mondjuk, hogy környezettudatos?)

Mint látszik, az alábbi kategóriák kapták a legtöbb választ. Megjegyezném, hogy a „**védi környezetét**” átfogja a **szelektív hulladékgyűjtést, komposztálást, tisztaságot, gyalog-, és kerékpáros közlekedést**, mely kifejezéseket a gyerekek említették. Legtöbbször e fogalmat a szemétszedéssel, szemeteléssel vonták párhuzamban. Majd a **tudás fontosságát** említették, e gondolat főképp Szentgálon domináns 19 fő, Herenden 11 fő, 7. osztályosok nem is említik. Az **erőforrások feletti takarékoságot**, 9fő/4fő/7fő, legkevesebben Szentgálon a 7. évfolyam, legtöbbször pedig Herenden a 8. osztályosok számára fontos a meghatározás. Szembetűnő, hogy a **megújuló energiaforrások használatát** csupán a herendi 7-esek említik 7fő-vel.

(4. Milyen kulcsszavakat tennél a „környezettudatos” kifejezés szájába?)

Környezetvédelem, tudatosság, takarékoság, tudás, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, növény és állatvédelem. Hangsúlyozni szeretném, hogy e kérdésnél főként Szentgálon a 6. osztályos éppen a fele válaszolt, a 7. –esek pedig több mint a fele 32-ből 19-en nem írt semmit, vagy értékelhetetlen választ adott. A kitöltésnél úgy láttam e fogalom körülírása nehézséget okozott a tanulónak, nem hallották ilyen megfogalmazásban.

Család

A családok az alábbi választ adták: (1. Kérem, soroljon fel 5 képességet/tulajdonságot, mely a környezettudatos magatartást jellemzi. Sorrend is számít)

I. hely	II. hely	III. hely
Szelektív hulladékgyűjtés (10 család)	Környezetvédelem (6)	Takarékoság, alternatív energiák említése (6)
Környezetvédelem (6 család)	Energiatakarékoság, megújuló energiák (4)	Szelektív hulladékgyűjtés/környezetvédelem (12)

A 30 db családi kérdőív érkezett feldolgozásra, ebből 2 db e kérdésre nem válaszolt.

A családoknál **I. helyre** - szinte mindenki megfogalmazta - a **környezetvédelem színtereit** (szelektív hulladékgyűjtés, komposztálás, takarékoság energiával, kevesebb vegyszer használata, újrahasznosítás stb.) a válaszadók több mint a fele írta. **II. helyre** legtöbbször a **környezetvédelem kifejezést**, jelölték meg, mely tartalmi összegzésben a megújuló energiaforrások, takarékoság főképp a vízzel, is említésre kerültek. A **tudatos vásárlás, az**

egészséges élelmiszerek, saját kertből, 4 család fontosnak vél. Az emberi szeretet, optimizmus, elkötelezettség, kitartás, segítőkészség, felelősségtudat, mint belső tulajdonságok is kifejezésre jutottak.

1.2. Fenntartható fejlődés

kifejezést kértem, hogy véleményezzék a megkérdezettek, megjelölt állításokat rangsorolásával. A kérdőív 3. sz. kérdése tartalmazza. (3. sz. melléklet)

A fogalom meghatározása az alábbiak szerint alakult:

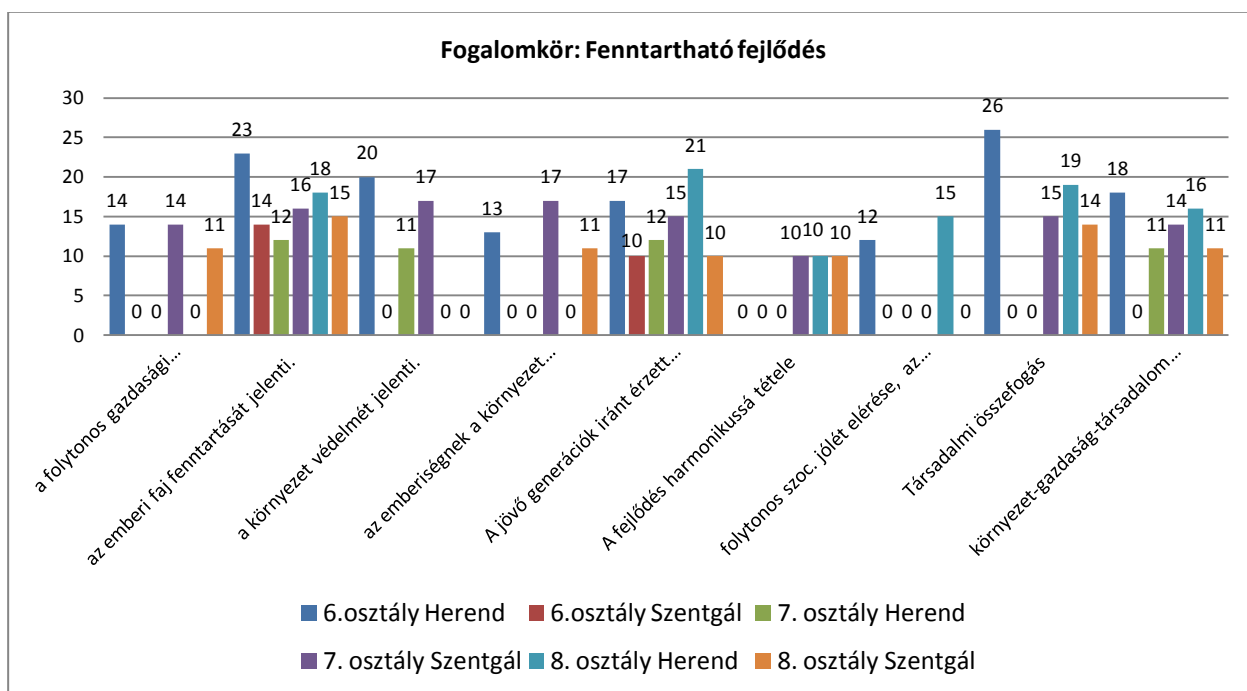
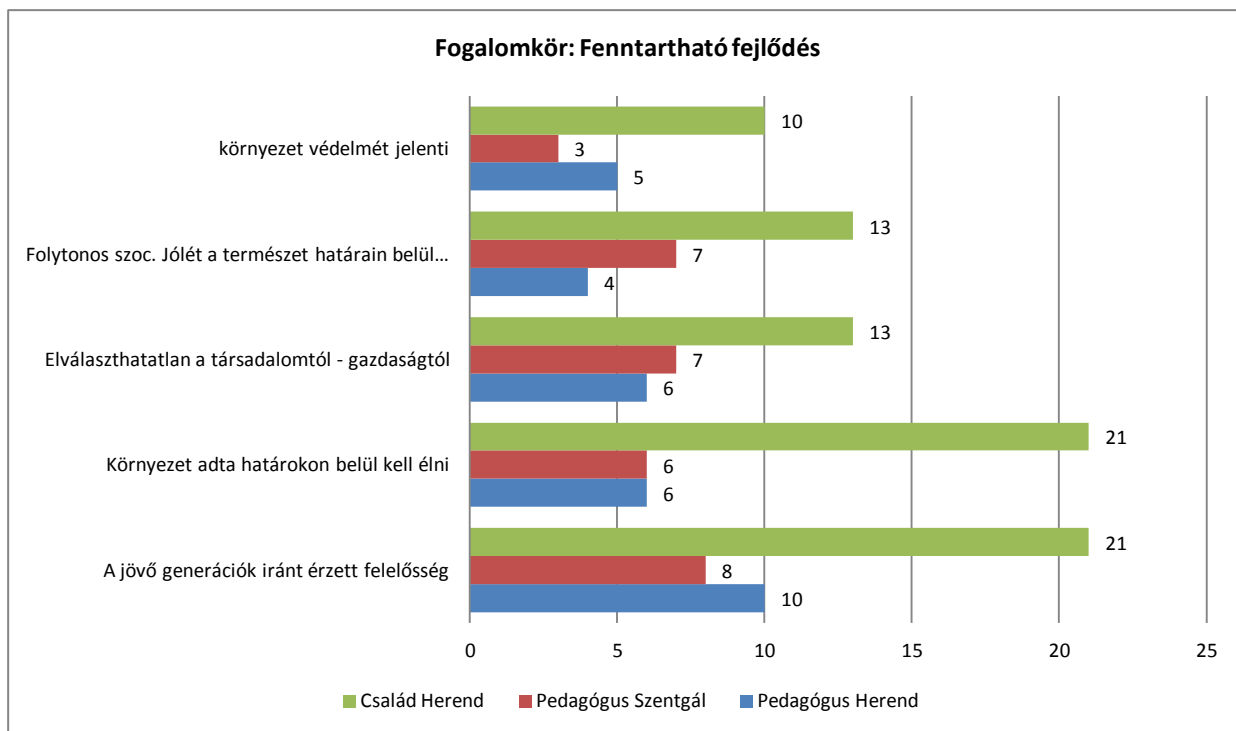
	Pedagógus		Család	6. osztály		7. osztály		8. osztály	
	Herend	Szentgál	Herend	Herend	Szentgál	Herend	Szentgál	Herend	Szentgál
Értékelt kérdőívek	12	8	26	37	17	17	30	29	23
..szükségletek megszerzése					3.	5.			
..a folytonos gazdasági növekedés fenntartását jelenti.		5.					3.		5.
..az emberi faj fenntartását jelenti.				1.	1		2.	1.	1.
..a környezet védelmét jelenti.	3.		3.	2.	5.	1.	4.		
..az emberiségnek a környezet adta határokon belül kell élnie.	1.	1.	1.	4.		4.	5.		
..a jövő generációk iránt érzett felelősség...	2.	2.	2.	3.	2.	2.	1.	5.	4.
..a fejlődés harmonikussá tétele		3.						4.	
..folytonos szoc. jólét elérése, az ökológia-eltartó-képesség túllépése nélkül			4.			3.			
.. elválaszthatatlan a társadalomtól és a gazdaságtól/egyensúlya	4.	4.		5.		2.	1.	3.	3.
.. tudomány és technika folyamatos fejlődése			5.	3.	4.				
..társadalmi összefogás				2.		2.		2.	2.

(A számok a helyezést jelölik)

A táblázat jól mutatja, hogy a **pedagógusok** mindkét településen „**az emberiségnek a környezet adta határokon belül kell élnie**” rangsorolták az 1. helyre. Ezzel egyetértenek a családok is. A **diákok** többségénél az „**emberi faj fenntartását**” sugallja részükre a kérdezett kifejezés. Második helyen sincs eltérés, „**a jövő generációk iránt érzett felelősség**” számít fontosnak, a tanulóknál is összhang mutatkozik „**a társadalmi összefogás**” kifejezést is benne látják a vizsgált fogalomkörben. Érdekes megállapítás, hogy a diákok összességében sokan említették a „**társadalmi összefogást**”, szinte mindhárom generációnak fontos, viszont a pedagógusoknál még helyezést sem ért el.

Herenden kérdezett pedagógusok és **családok** részére „**a környezet védelme**” is jelöli a kifejezés. Míg a szentgáli pedagógusoknak a „**fejlődés harmonikussá**” tétele a döntő.

A leggyakrabban előforduló kifejezések megoszlása, válaszadók/fő/család megjelöléssel.

(Az adatok fő-ben kifejezve)

A fenti tábla azt mutatja, mely kifejezést jelölték a diákok legalább 10 fővel.

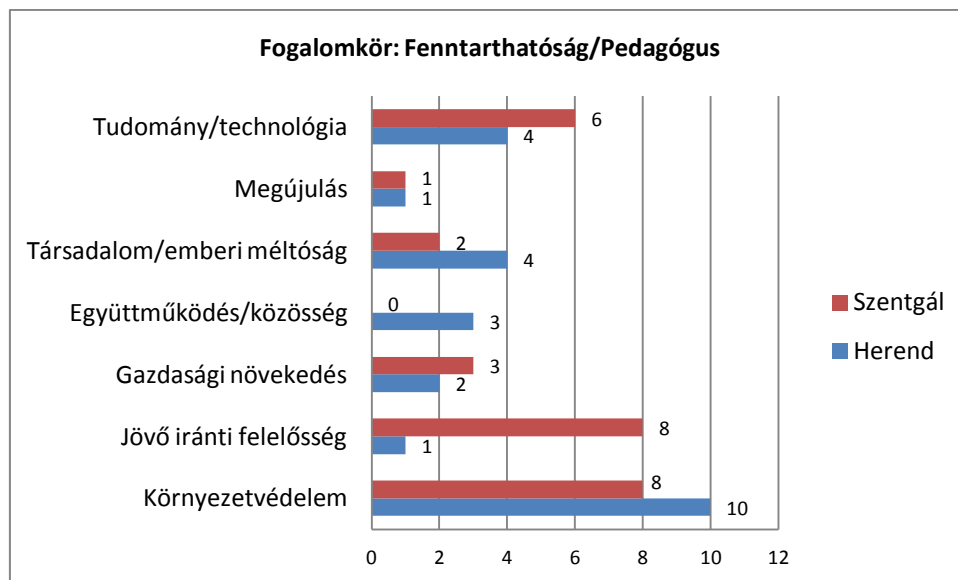
1.3.Fenntarthatóság

Pedagógus

(4. A fenntarthatóság fogalmával kapcsolatban milyen kulcsszavak jutnak eszébe? Kérem, írjon 6 kulcsszót)

Herenden az alábbi gondolatokat írták: „a fejlődés folyamatos”, az embert szolgálja, az ember méltóságát védi, kiegyensúlyozott, biztonságérzetet ad, mindenki számára létezik,, energia takarékoság, szelektív hulladékgyűjtés, fejlődés, kiszippolyozás nélkül, közösség, együttműködés, gazdasági fejlődés, társadalmi fejlődés, újratermelő folyamatok, **Szentgál:** újrahasznosítás, fejlődés, társadalom, környezettudatosság, környezetvédelem, energiagazdálkodás, technológia, takarékoság, tudatos vásárlás, ökolábnyom, szélenergia, napenergia..

Az alábbi témakörök szerint csoportosítottam a felmerült válaszokat:

(Értékelhető kérdőívek: Herend 12-ből 11 db, Szentgál 8 db)

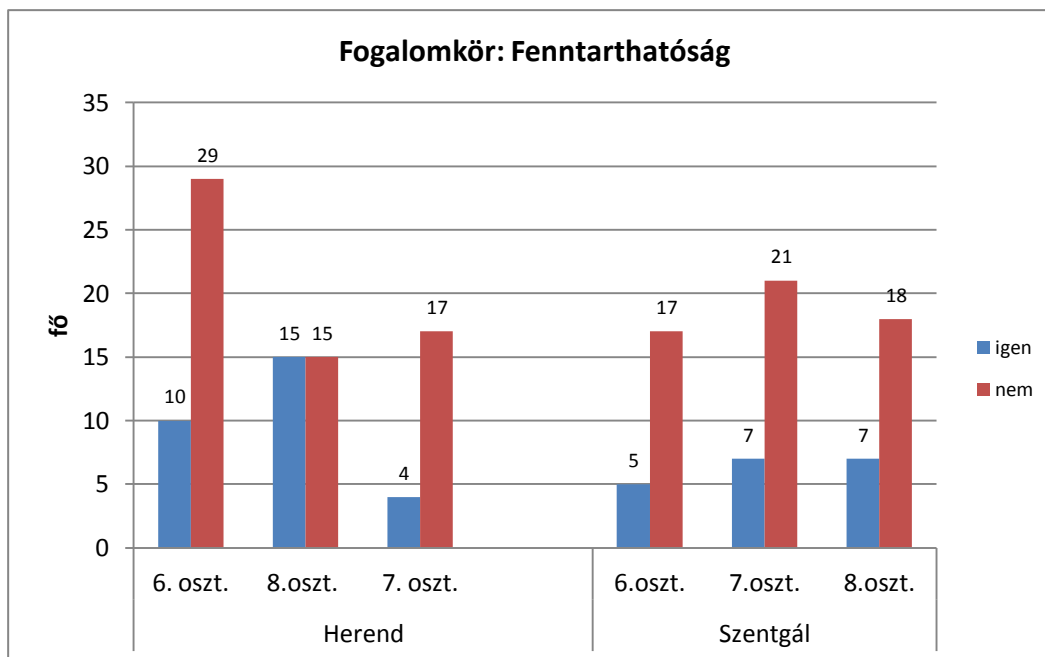
Környezetvédelem: energiatakarékoság, erőforrások ésszerű felhasználása, biodiverzitás megóvása, vizek tisztasága, állat/növény védelem, harmónia a természettel, bolygó védelme kulcsszavak tartoznak.

Tudomány/technika meghatározáshoz pedig a megújuló-alternatív energiaforrások.

Tanulók

A diákok az alábbi kérdést kapták e témában:

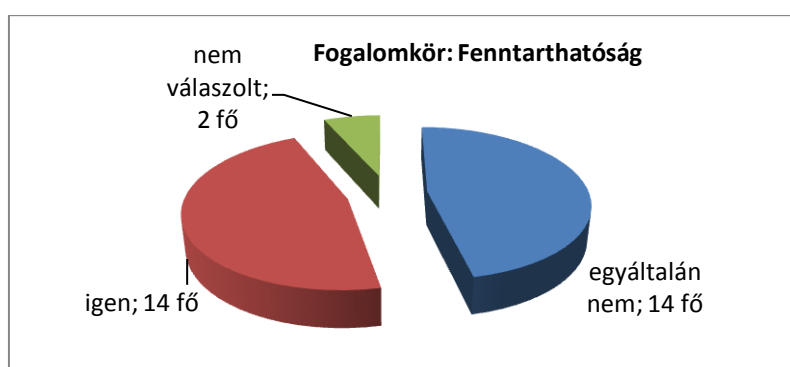
(10. Hallottál-e már vagy olvastál-e a fenntarthatóság kifejezésről? (Ha igen akkor, hol?))

A kutatás egyik legfontosabb táblázatáról van szó. Mi szerint a gyerekek nem találkoznak a vizsgált fogalomkörrel, meglepő, hogy a 8. osztály tekintetében is magas azok száma, akik nem hallották e kifejezést.

Döntően a televízióban a híradóban, otthon beszélgetés kapcsán, szüleitől, olvasták házi könyvtárban, biológiai órán, etikakönyvben hallottak róla, érdekes megjegyzés volt a német felvételinél is - írta egy 8.-os tanuló.

Család

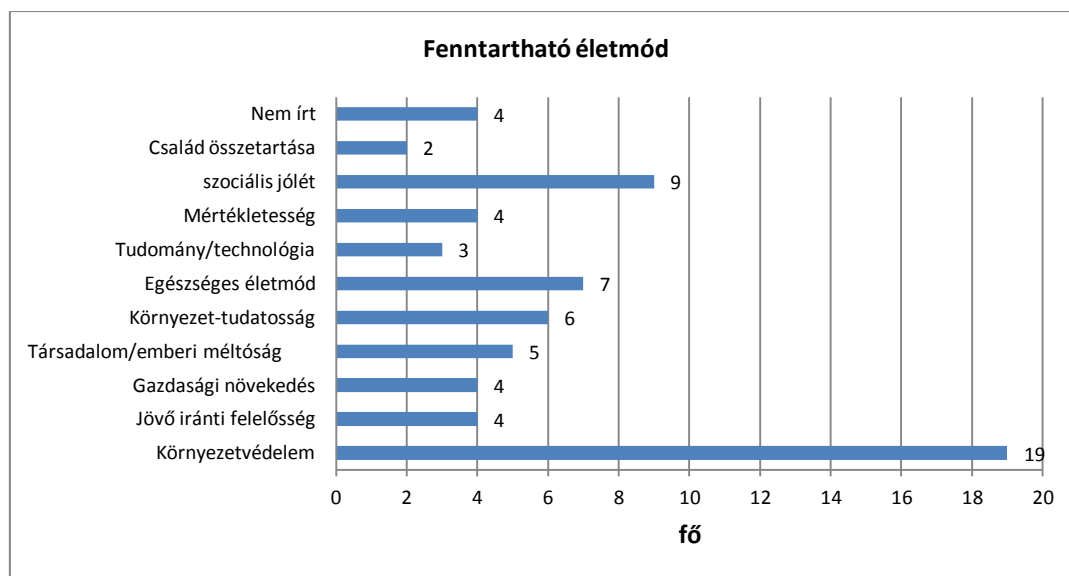
Családban, egyéb társaságban a „fenntarthatóság”-ról való beszélgetés, a megkérdezettek közül 14 egyáltalán nem használta, nem említette. 2 család nem írt semmit, 14 pedig többségben a környezetével kapcsolatos tevékenységekben jelölte meg, pl.: szelektív gyűjtés, bio és hazai termékek vásárlása, energiatakarékosság, egészség kapcsán, mindennapi tevékenységként került említésre.

A családok e fogalomkörét az alábbi kérdés alapján fejthették ki:

(4. Mit jelent Ön szerint „fenntartható életmód”. Kérem, írjon legalább 6 jellemző kulcsszót)

Az alábbi válaszokat adták: tiszta- levegő, környezet, energiagazdálkodás, élővizek óvása, újrahasznosítás, egészséges életmód, megújuló energiaforrás használata, szociális jólét, hulladék újrafelhasználása, környezettudatosság, okosan vásárolok, nem autózok annyit, nem szemetelek, tudatosság, gazdasági növekedés, harmonikusság...

A diagramban látható tartalmi kategóriák köré csoportosítottam a felmerült válaszokat.

E kategóriákat elemezve legtöbb válaszadó a **környezetvédelemhez kötötte** a kérdést, melyben beletartozik még az erőforrásokkal való takarékoság, környezet tisztasága, újrahasznosítás, komposztálás. **Környezet-tudatosságban** pedig az önellátás (kert), a **szociális jólét** alatt megfelelő lakhatás, munkahely, és anyagi biztonság szerepel.

Tájékozottságra kérdez rá a 14. kérdés a diákok részéről (14. Napjainkban egyre többen (médiában, újságban, könyvek stb.) foglalkoznak a természet-környezet-társadalom és gazdaság válságával. Hívják fel figyelmünket. Szerinted miért van ez? Kérlek, írd 3 jellemzőt!)

Az alábbi témakörök köré csoportosítottam a válaszokat: Sok a szemét, pusztul a környezet, globális problémák, védeni kell a környezetet, figyelem felhívás, gondolkodtatás, környezetszennyezés, fontos a tisztaság.

A szentgáli 7. és 8. osztályosoknak fejtörést okozott e kérdés, elég magas az értékelhetetlen válaszok száma (18-10) fő.

2. Beépülés

Egy település előnnyel bír, ha rendelkezik oktatás-nevelő intézménnyel. Megfelelő teret biztosítva a tudás kiszélesítésének, közösségi színterek helyszínének, mely felölelheti a környék lakosságát is. Nélkülözhetetlen kapocs a település közösségi szemlélete a vezető önkormányzat aktív hozzáállása, civil szervezetek példamutató tevékenysége, mely adja meg az alapot a helyi fenntarthatósági törekvésekhez.

A nevelési és egyéb oktatási intézményeknek kitüntetett szerepe van, illetve kell, hogy legyen a helyi fenntarthatósági kezdeményezésekben, valamint a közösség jövőjének alakításában! A fenntarthatóság nem valósulhat meg, ha csak elméleti kérdés és fogalom marad. A szándék kevés, tettekre is szükség van, s minél közelebb kerül a mindennapi tevékenységekhez, és válik napi cselekvési rutinná, annál inkább láttatja eredményét, járul hozzá az élet minőségéhez.

Hol jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés iskolai keretek között, kérdést vizsgálva, szórt eredmény született. (10. Ön szerint, hol jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés? Rangsor számít)

Pedagógus	Herend	Szentgál
	rangsor	
Tantárgyakban	1.	5.
Pedagógiai programban	-	1
Szakkörön	4.	-
Projektekben	3.	2.
Témahét	2.	4.
Nevelési tervben	5.	3.

Herenden, kapott 1-ső helyezést a **tantárgyak**, Szentgálon a **pedagógiai programban**, majd a témahét és projektek is mindegyik 2 db számban. A városi rendezvények egyik településen sem jelentősek, 1 db jelölést kapott, valamint az aktualitások/jeles napok Herenden kevésbé meghatározó, Szentgálon pedig a szakkörök.

Pedagógus	Herend	Szentgál
	rangsor	
Természetism./Környezet	1.	1.
Biológia	2.	2-3.
Osztályfőnöki óra	3.	5.
Kémia	4.	-
Technika		4.

Tantárgyankénti bontásban egységesebb eredmény született, a települések pedagógusai a **természetismeret/környezet** órákban, majd a **biológia** és az osztályfőnöki óra kapott helyezést.

Család

A **családok** válaszaiban e tekintettel nem volt eltérés, úgy szintén 1. helyre a **természetismeret/környezet** órát, 2. helyre a biológiát, 3. helyre az osztályfőnöki órát, fizikát és technikát jelölték. A történelmet 4. helyre és a kémia pedig 5. helyezést kapott. Egyébként az etika is szerepelt.

Tanulók

A diákok eredményeit az alábbi táblázatban foglaltam össze:

6.osztály	1.	2.	3.	4.	5.
Herend	természet/ környezetism.	osztály- főnöki	történelem/ technika	magyar	matek
Szentgál	természet/ környezetism.	osztály- főnöki	-	-	-
7.osztály					
Herend	biológia		fizika	kémia	-
Szentgál	biológia	természet/ környezet	kémia/fizika		
8.osztály					
Herend	természet/ környezetism.	biológia	kémia	fizika	német
Szentgál	biológia	természet	kémia	fizika	

A kapott eredmények nagy szórást mutatnak. Határozott eredmény, hogy a **természet környezetismeret**, valamint a **biológia** tantárgyakban látják a diákok leginkább a vizsgált téma előfordulását. Az is látszik, hogy, mivel a rangsorokat pontosan nehéz volt felállítani, - átfedések - bizonytalanság is mutatkozik, feltételezem, hogy válaszadási kötelezettségeiknek tettek eleget.

Akkor hiteles a tudás, ha utána tettekben és cselekvésekben kiteljesedik. A következőkben azt szeretném bemutatni, hogy a vizsgált célcsoport e témában, miként hajlandó elkötelezni magát, **ténylegesen cselekedni** a fenntartható életmód érdekében, mely egyben a tudás beépülését is erősíti.

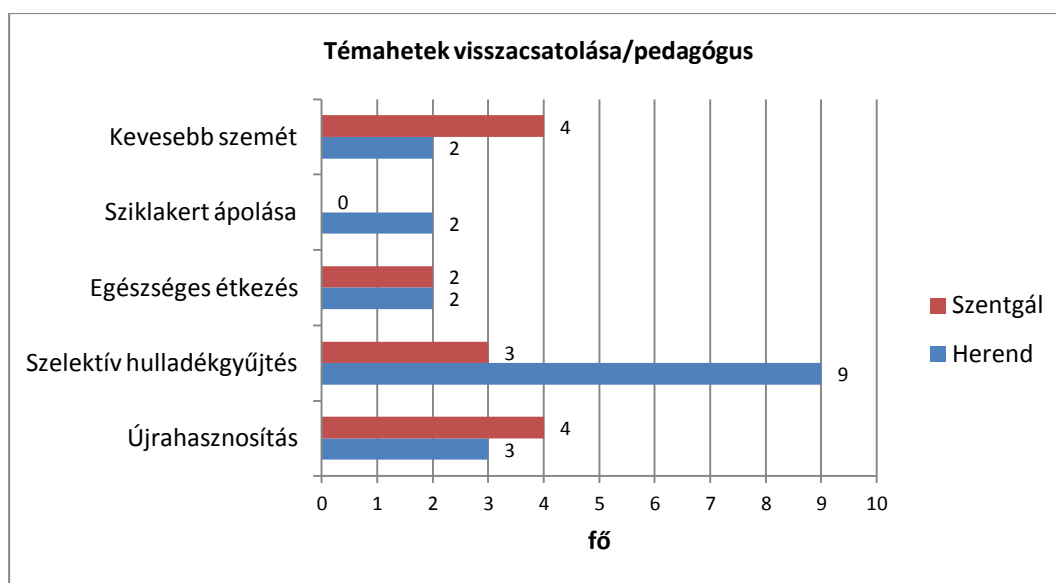
Pedagógus

(2. Ön szerint a tavaly évi témahét Okosan-Ökosan, Szentgálon, Kompetencia Napok tanulságai visszacsatolódtak-e a mindennapi iskolai tevékenységben/tudásban? Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt, melyből kiderült, hogy igen)

Témahetek - Herenden „Okosan-Ökosan”, Szentgálon Kompetencia Napok elnevezéssel zajlanak – adnak keretet a **tudás beépülésére**, a gyakorlatias tevékenység és kooperatív

élmények megszerzésére. E napok keretében a diákok és pedagógusok is intenzíven átélhetik az iskolai közösség szerepét, fontosságát, építő fejlesztését.

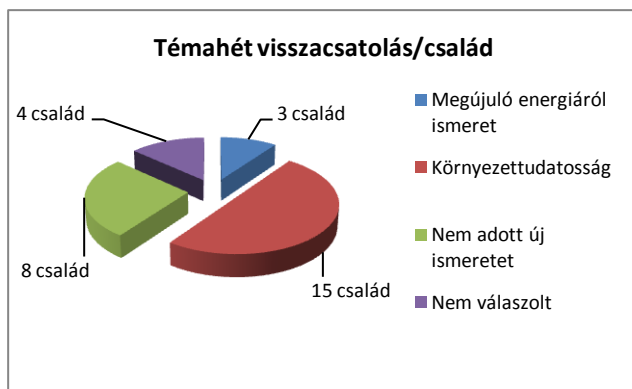
Hangsúlyoznám, hogy a fenntarthatóságra nevelés és környezet iránt érzett felelős magatartás mindennap meg kell, hogy nyilvánuljon az iskolai élet helyszínein. Az alábbi tartalmak köré csoportosítottam a válaszokat:

Mindkét oktatási intézmény pedagógusai válaszaikban a **gyerekek tudatosabb hozzáállás a környezetükhöz** hangsúlyos. Ez főleg a hulladékgyűjtésben, újrahasznosításban, takarékosság, kevesebb szemetelésben jön elő. Fontos kiemelni, az iskolákban szerveződő gyűjtési akciókat, melyre többen is utaltak. Döntő jelentőségű – mögötte legtöbbször szülői kezdeményezés áll – mivel anyagi vagy egyéb tárgy jutalommal társul. Viszont fogalmi tévedést látok, hogy ez nem a szelektív hulladékgyűjtéshez tartozik, jobban inkább újrahasznosításhoz. Szelektív hulladékgyűjtés egyik oktatási intézményben sincs.

Családok

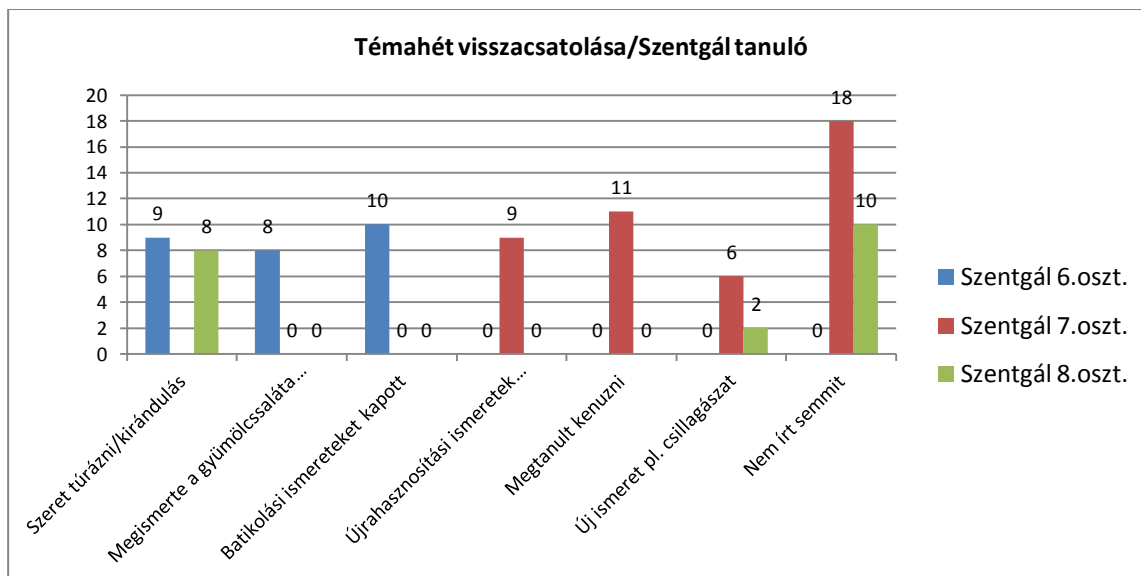
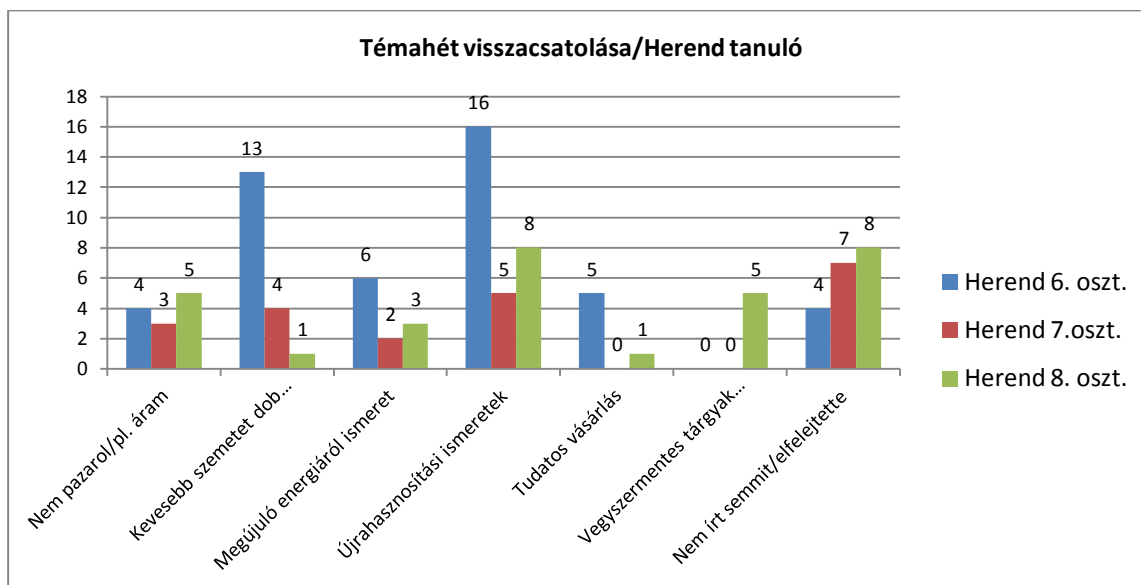
(2. A tavaly évi témahét az iskolában – címe: „Okosan-Ökosan a környezetvédelemről szolt – a gyermeke (i) élményei által adott-e új ismereteket a családnak. Kérem, írjon 3 jellemzőt, ha igen, ha nem miért?) A válaszokat négy csoportba soroltam.

A környezettudatosságot szeretném kiemelni, melyben elsősorban a szelektív hulladékgyűjtés, a komposztálás, tudatos vásárlás megjegyzés került.

Tanulók

Az alábbiakban élték át e programokat (2. Kérlek, most emlékez vissza a tavaly évi témahétre – „Okosan-Ökosan” – az a ott szerzett ismereteket/tapasztalatokat tudod-e használni mindennapjaidban, a tanulásban?)

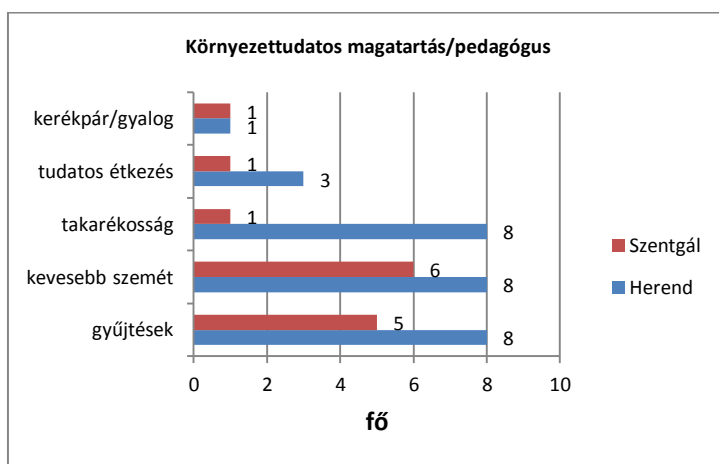

A **diákok válasza** is hasonlóan a **környezetvédelemhez csoportosul**. Osztályonként eltérés nem mutatkozik. Herendi diákoknál határozottan az **újrahasznosítási, és szelektív gyűjtés** köszönt vissza, ruhakészítés, ékszerkészítés feladatban. **Tudatos vásárlást** is említették, a megismert Zöld Bolt által. Csupán a 6. osztályosoknál figyelhető meg az **megújuló energiaforrások** iránt való érdeklődés, felsőbb tagozatosoknál ez nem lett hangsúlyos. Ezzel párhuzamban a szomszéd település iskolájában is **újrahasznosítási ismeretek** dominánsak, ott konkrét programokon keresztül élhették át: kirándulás, kajakozás, batikolás, ékszerkészítés, gyümölcssaláta készítés.

Pedagógus

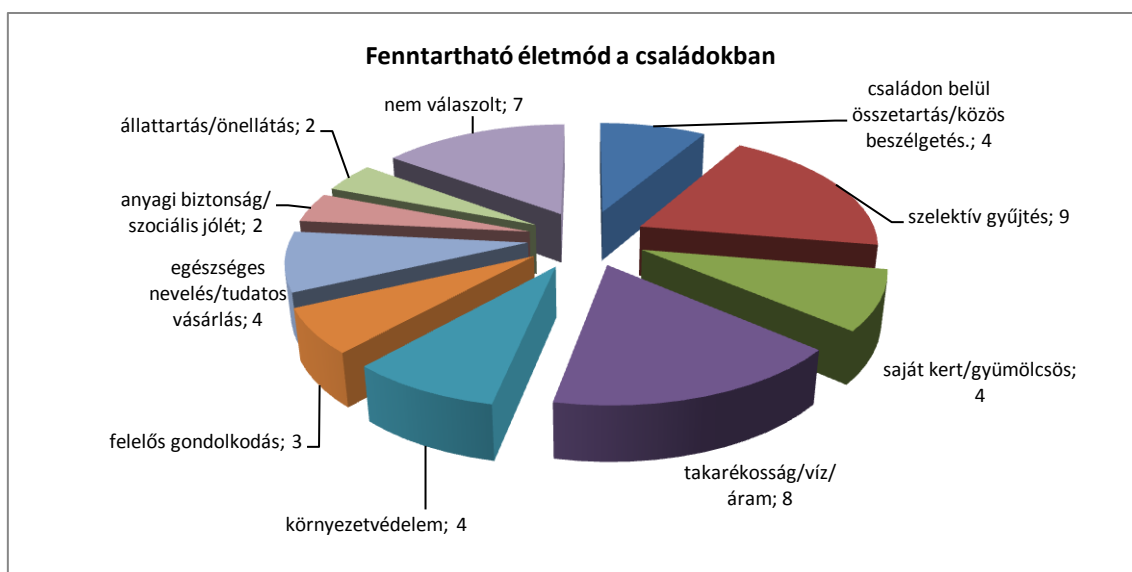
Az alábbi kérdések is igen összekapcsolódnak az előzőekkel:

(12. Ön miben látja, a gyerekek környezettudatos magatartását a mindennapi iskolai életben? Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!).

Család

(12. Ön szerint, a családban, miben jelenik meg a fenntartható életmód?)

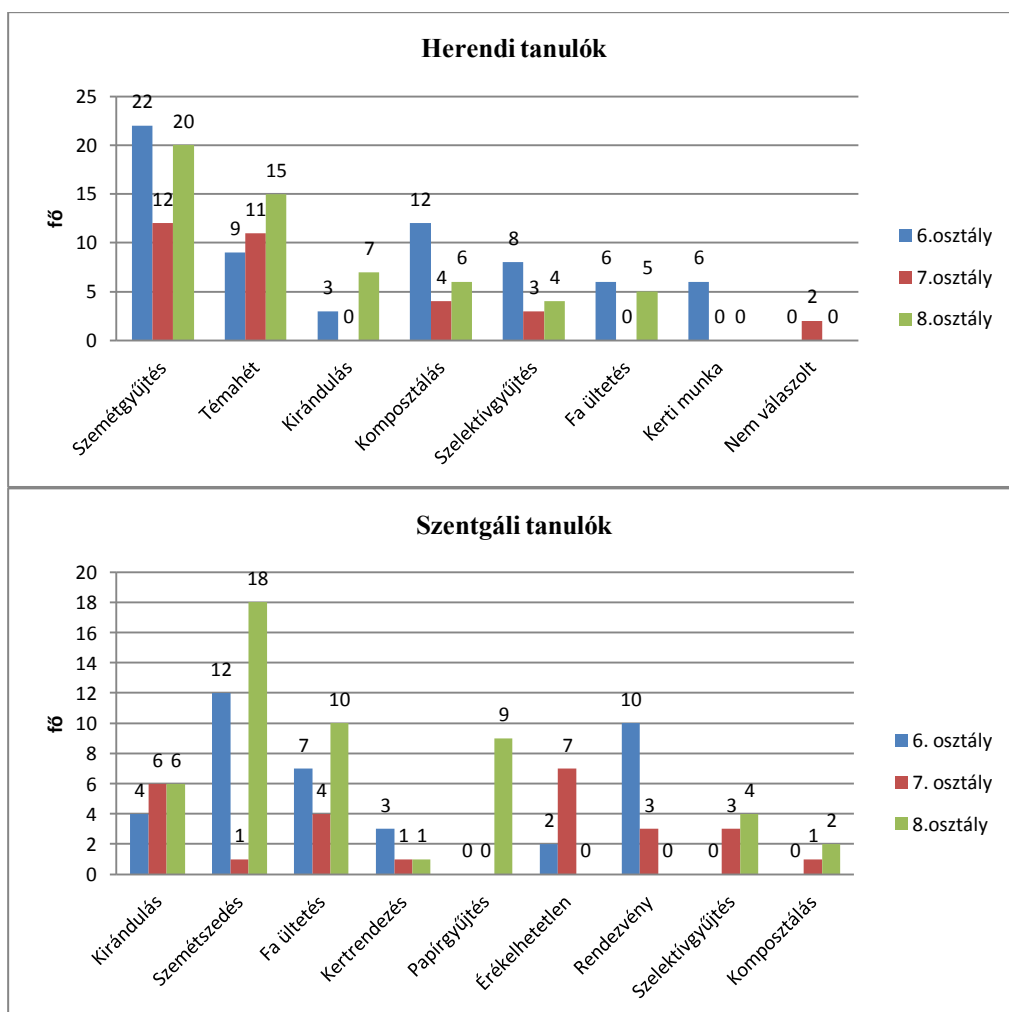

A számok a válaszadó családok db számát jelöli

A **családokban a fenntartható életmód** többségében ismételten a környezetvédelem köré csoportosítható tevékenységekben nyilvánul meg: takarékoság (víz, áram) szelektív gyűjtést, saját kert, önellátást említette. Kifejezésre jutott: családon belüli összetartozás, közös beszélgetés, felelős gondolkodás, szociális jólét, egészséges nevelés. 7 család nem válaszolt. A **családok válaszait összegezve**, elmondhatjuk, hogy a környezet iránt érzett felelős magatartás jelen van a családban, különös új ismeretet, mely változást idézett volna elő nem tapasztalható. Főképp a komposztálási, és újrahasznosítási aktivitás nőtt, valamint a tudatos vásárlás kapcsán az egészségesebb étkezés, a minél vegyszer mentesebb háztartás a kitűzött cél.

Tanulók

A diák (6. Milyen tevékenységben vettél részt az iskolában/családban, ahol megélhetted a környezettudatos viselkedést? – az alábbi témák köré csoportosítva jelölték **önmaguk környezettudatos viselkedését**.

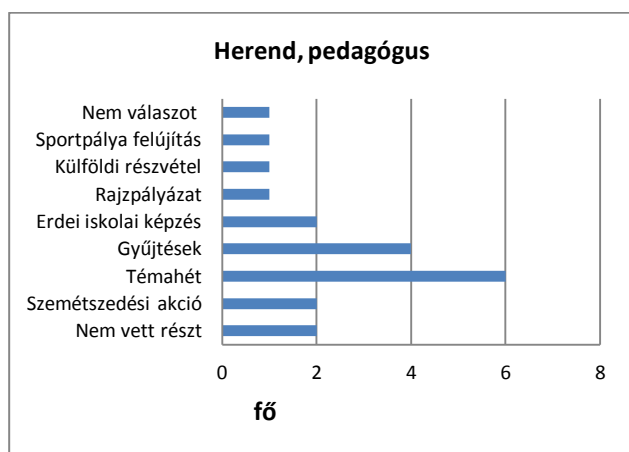

Annyi különbséget láthatunk, hogy Szentgálon, a rendezvényeken való részvételt iskolai keretek között, (Föld Napja, természetvédelmi nap), valamint a faültetést emelném ki, mely Herendre viszont nem jellemző.

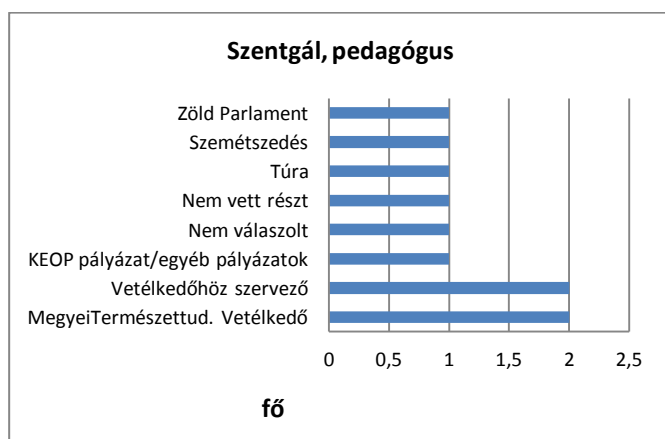
3. Részvételi hajlandóság

Pedagógus

(6. A közelmúltban, hol vett részt környezettudatosságra nevelő programon, vállalt-e szerepet az iskola?)

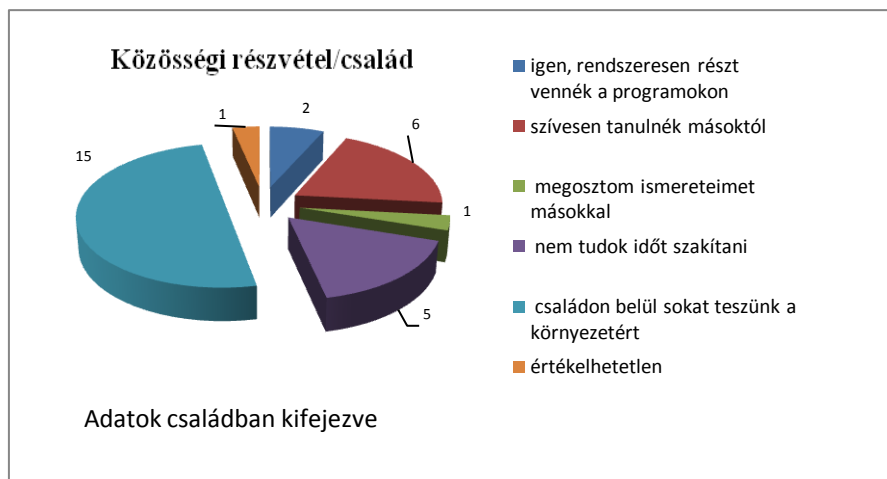
Válaszokat a fent említett témák köré csoportosítottam. Jól látszik, hogy a helyi iskolában az évente megrendezésre kerülő témahét látszik dominánsnak.

A kisebb léptékű településen, konkrét programokhoz, pályázatokhoz köthető a részvétel e témában.

Család

A családok közösségi részvételét vizsgálva - (6. Szívesen gondolkoznánk másokkal (közösségben) a fenntartható életmódról, a környezettudatosságról! Melyik állítás jellemzi Önt a legjobban? Egy választ karikázzon be!) láthatjuk, hogy csupán 2 család vállalna közösségi együttgondolkodást, bár 6 és 1 család hajlandó még másokkal együttgondolkodni. Úgy látom, hogy a legkényelmesebb választ jelölték meg a családok döntő része erre a kérdésre.

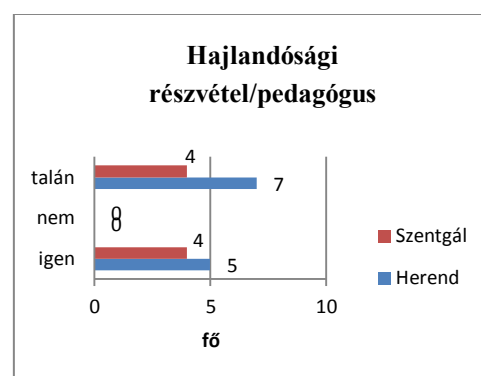

A megadott számok a válaszadó családok db számát jelölik

Pedagógus

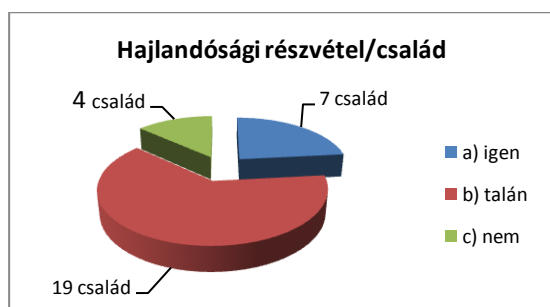
(13. Szívesen részt venne, a helyi Önkormányzat vagy egy civil szervezet által meghirdetett fenntarthatóságra nevelés akciósorozataiban?)

Herenden látszik, hogy a válaszadók többségének nincs igénye, a közösséggel együtt tanulni. Itt szeretném megjegyezni, hogy a pedagógusok többsége Herenden más településről jár be tanítani.

Család

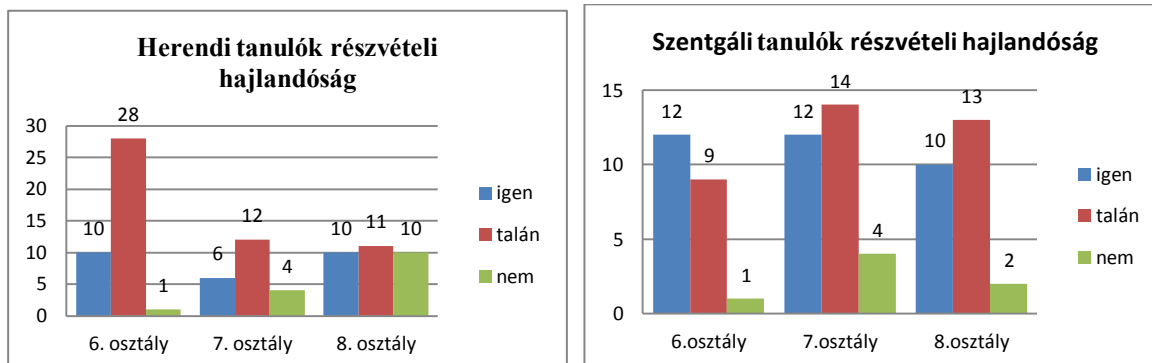
A családoknál hasonlóképpen (13. Szívesen csatlakozna-e, mint helyi lakos, Önkormányzat, vagy civil szervezet által meghirdetett fenntarthatóságra nevelés/környezettudatos életmódra nevelő akciósorozataira?)

Látszik, hogy nyitottak a családok, és sokat tesznek a környezetükért, de a többség a közösségben való gondolkodásban bizonytalan.

Tanulók

Tanulóknál az alábbi kérdésben fogalmazódik meg a részvételi hajlandóság (13. Részt vennél-e egy „Zöld Diák Klubba, ahol olyan tudásra tennél szert, mely a fenntartható életmódra ösztönöz, és segít?)

Levonhatjuk azt a következtetést, hogy a bizonytalan válaszok száma szinte minden osztálynál meghaladja az „igen”-ek számát

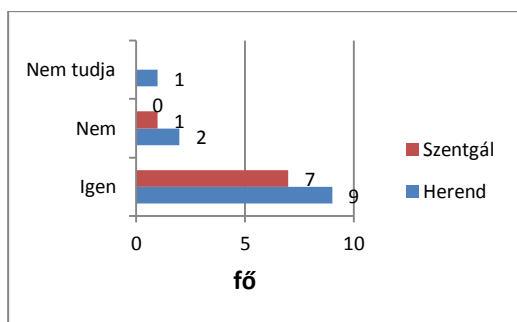
A 15. kérdés a **társadalmi részvételről** szólt. (El tudná-e Ön képzelni, hogy egy civil szervezethez csatlakozik? Milyen célokért küzdene szívesen? Tanuló: Mely témák tudnának téged ösztönözni, arra, hogy aktív tagja legyél egy civil szervezetnek?)

Az utolsó kérdésben feltett társadalmi szerepvállalás is a környezetvédelmi témákhoz csoportosul a diákoknál, pl.: szívesen megmentem az állatokat, állatkínzásért, küzdenék a tiszta vízért,- egészséges környezetért, sportban is szívesen vállalnának szerepet. Pedagógusok körében Herenden szintén környezetvédelmi törekvések, valamint a gyerek/család/neveléssel kapcsolatos témákat jelölték meg, szentgáli pedagógusoknál szegénység elleni küzdelem, hit szerepelt.

4. Cselekvési hajlandóság

Pedagógus

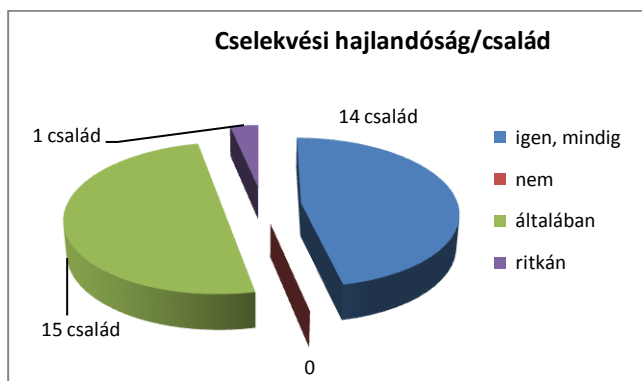
(7. Csatlakozna-e az Öko-iskola hálózathoz?)

Rövid kiegészítésképpen idéznék egy-két gondolatot, mely megjegyzésre került:
 „szemléletváltást is segítené, konkrét feladatokat kíván; „pénz hiánya miatt nehéz megvalósítani”; „ha anyagilag támogatott lenne”; „sok felesleges adminisztrációt kapcsolnak minden ilyen programhoz, nem a munka a lényeg sajnos.”

Család

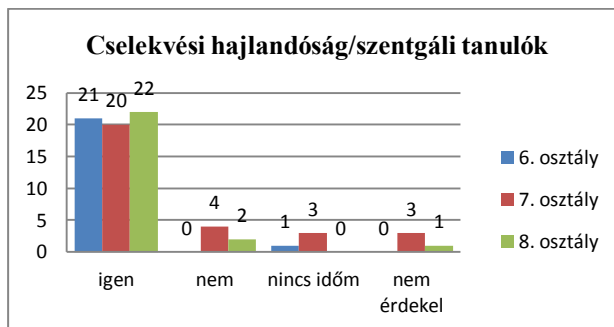
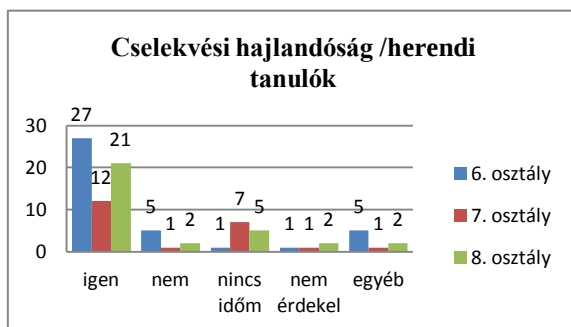
Családoknál (7. Igyekeznek a háztartásban csökkenteni a keletkező hulladékot?)

A kapott eredményekből látszik, hogy a válaszadó családok kevesebb, mint a fele nem adott határozott „igen”, arra hogy ő törekszik a környezetében csökkenteni a hulladékot. Tehát minden 2. család tesz meg.

Tanulók

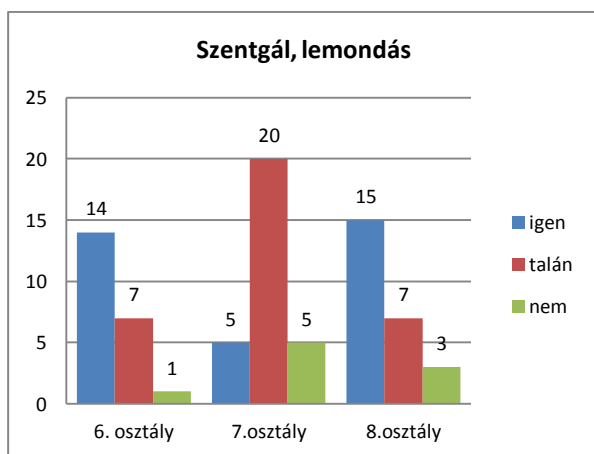
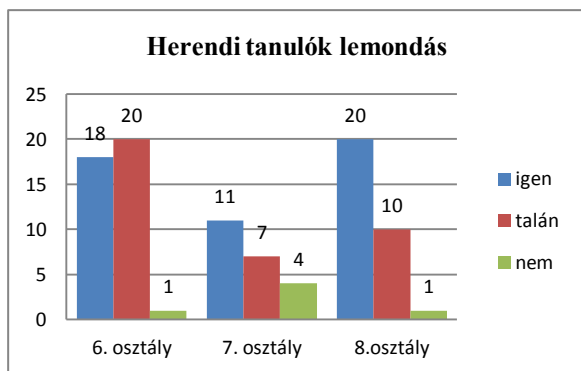
(7. Részt vennél-e faültetési akciókban a lakóhelyeden? Húzd alá a helyes választ!)

Mint játszik a tanulók döntő része vállalna faültetési akciókban részvételt. Egyéb megjegyzésben az alábbi válaszok születtek: „talán”, „otthon igen”, „ha ráérek, akkor igen”, „ha muszáj”

A beépülés szempontjából igen fontos kérdés, hogy mennyire tudnak lemondani a diákok környezetük érdekében, a környezetkímélő csomagoló anyagok javára.

(12. A csomagolásból szemét lesz, amitől valahogyan meg kell szabadulni. Ez pénzbe kerül és szennyezi a környezetet. A feldolgozott élelmiszerekhez, mint pl. a nassolni valók és készárúk, majdnem mindig több csomagolóanyagot használnak fel, mint a friss élelmiszerek, például a gyümölcsök esetében. Hajlandó lennék a fölösleges csomagolást mellőzni?)

Környezettudatos szempontból elemezve a kapott adatokat, pozitív eredményt, a herendi, 7.,8. osztálynál kaptam, ott több mint a fele lemondana a környezetbarát csomagoló javára. Viszont a 6. évfolyamnál megoszlik. A szentgáli tanulóknál egyedül a 7. osztálynál van negatív kép, ott a 30 értékelhető válaszból 20 bizonytalan választ adott.

5. Érzékenység

A környezeti attitűd három eleme az ismeret – tevékenység – érzelem személyes érintettség esetén alakítható. Ebből már kettőt, az ismeretet és a tevékenységet megvizsgáltam.

A következő kérdéskörök az **érzelmi attitűdre** világítanak rá.

Pedagógus

A 8. sz. kérdése kérdez e témakörre, (3. sz. melléklet)

A kulcsszavak az alábbiak:

Különbözőség/igazságtalanság, fogyasztói társadalom/anyagi javak előtérben helyezése, düh/megrázó/szörnyű/szomorú, Most cselekedni! , pazarlás/önpusztítás, tehetetlenség/reménytelenség kizsákmányolás, nélkülözés,/szegénység;

Az idézett szöveggel mindenki egyetértett, és mint olvashatjuk az összegző gondolatokat, érzelmi megnyilvánulás jól láthatók! Számszerű adatokat e kérdéskörnél nem meghatározó, de az összegzés során az látszik, hogy legtöbb válaszadóban a **reménytelenség, a különbözőség és a hibás értékrend köré csoportosulnak a gondolatok.**

(9. "Az oktatás a legfontosabb fegyverünk a világ megváltoztatására." (Nelson Mandela) Mit gondol Mandela állításáról? Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!)

Néhány válasz **Herend:** Igaz, de a szülőkön több múlik, mint az iskolán. Hosszú idő kell az eredményhez, így kellene lennie, az oktatás értékét vesztette, az iskolák a gúnyolódás céltáblái, a jövő nemzedék gondolkodásmódja határozza meg a fenntarthatóságot, kicsi korban kell elkezdni a környezettudatos, A magyar oktatás rendszere erre nem jó. Az oktatást a felnőtteken kellene kezdeni, akkor egyetértek. Kutya iskolába elmennek megtanulni, hogy bánjon a kutyájával, de „gyerekiskolába” nem, ahol megtanulhatná, hogy bánjon a gyerekével.,

Szentgál: Az emberek többsége sajnos kevés jelentőséget tulajdonít a tudásnak, a helyi lehetőségekhez mérten valós céllá kellene válnia, az iránymutatás és a példa fontos, együttműködésre nevelés, helyes életvitelbe, felelősség vállalásra nevelés, igaz, a környezettudatosságot is tanítani kell, példát kell mutatni,

Az alábbi főbb témákban csoportosítottam a válaszokat: **Egyetértés**=nevelés fontos, irányt kell mutatni és felkelteni a figyelmet a helyi adottságok figyelembevételével.

Szemléletváltás= közösség nevelő szerepe, környezettudatosságot is oktatni kell.

Tudatosság,=Az oktatást nem értékelik, a család az alap.

Család

(8. A következő állítással mennyire ért egyet? Jelölje az 5-ös skálán: 1-es egyáltalán nem értek egyet – 5-ös maximálisan egyetértek, 9-es nem tudom „Zavar, hogy mennyi energiát pocsékolnak el feleslegesen”).

1 2 3 4 5 9

Az ötös skálán 30 válaszadó családból 24 családot zavarja az energiák felesleges túl használata, 4 családot részben (4), és egy család nem tudja (9).

Az alábbi érzékenységet vizsgáló kérdésnél igen szórt eredmény született. 9. Az alábbi állítással mennyire ért egyet. „A környezeti problémák miatt nem szoktam idegeskedni”.

(Jelölje az 5-ös skálán: 1-es egyáltalán nem értek egyet – 5-ös maximálisan egyetértek, 9-es nem tudom)

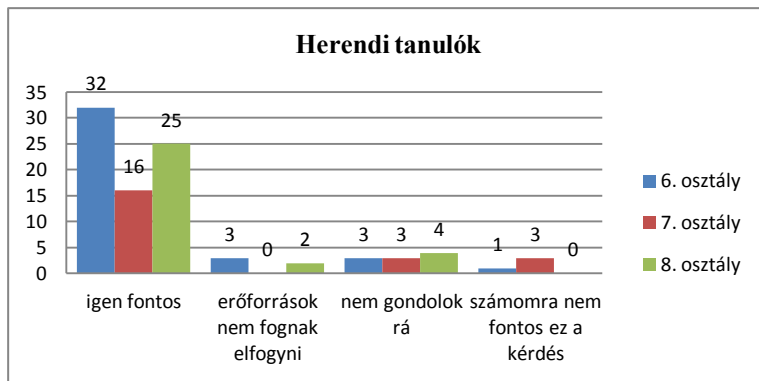
1 2 3 4 5 9

Válaszok a skálán jelölt darabszám szerint: 1-3, 2-3, 3-8, 4-6, 5-7, 9-3 (A piros számok jelölik a családok db számát)

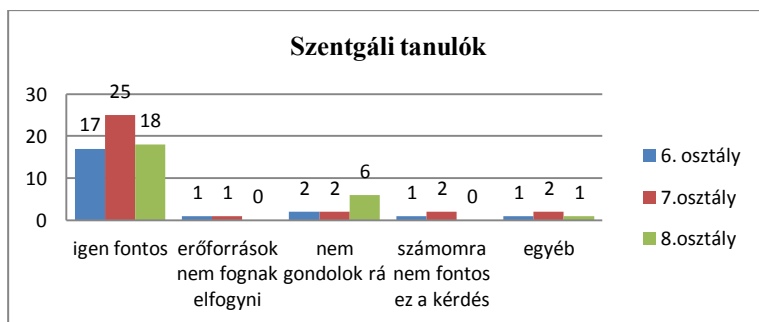
Tanulók

(8. Fontos-e számodra az, hogy az emberiség kíméletesen bánjon a rendelkezésére álló erőforrásokkal, vagy ez semmilyen szerepet nem játszik az életetekben? (Karikázd be a hozzád legközelebb álló választ!)

a) igen fontos b) erőforrások nem fognak elfogyni c) nem gondolok rá d) számomra nem fontos ez a kérdés

Összességében, mindkét település tanuló részére fontos az erőforrásokkal való gazdálkodás. 171 diákból 20 gyerek nem gondol rá. A diákok érzékenységüket mutatja a kapott eredmény. Egyéb: értékelhetetlen válasz.

(9. Mi jut eszedbe az alábbi képekről?)

A diákok érzelmi megnyilvánulásait mérve, összességében látszik, hogy a megadott képek felkavarták, a legtöbbször **dühöt, haragot váltott ki**, arra, hogy világunk más részein, - ahol ők is élnek - annyi élelmiszer van, hogy ki is dobják. **Rácsodálkozva** a képekre, szinte hihetetlennek tartották, hogy egy kisgyerek a földről eszik magányában. **Szegénység, éhezés, elhanyagolás, pazarlás jutott eszükben:** „Rossz nézni, sajnálom, segítenék rajta”; „Nagyon sajnálom szegény kisgyereket. El se tudom hinni, hogy van ilyen.”; „Ugyan annyi joguk van az embereknek csak nem mindenki tudja ezt és valaki szegény valaki gazdag. „Sajnálom, hogy Afrika az egyik leggazdagabb kontinens az értékekben és a nyugati társadalmak szó szerint kirabolták.”

Sajnálják, valamint, segítő szándékuk, megoldáskeresés látszik a válaszok mögött:

...”jó ötlet lenne, ha egy étteremben elfogyasztott ételmaradékot a farmon élő állatok (pl. sertés) adnák és mindenki jól járna...”; „Én építenék neki meleg kuckót amiben kényelmesen lakhat. Adnék neki ételt meg ruhát.”; A sok pazarlás ide jutott, mert más helyeken nem jut étel/élelem.”; Ennek a gyerekek vize sem lehet sok. Hamarosan éhen fog halni.”... ”nem fognak össze az emberek, hogy az

ilyen gyerekeken segítsenek!”; „Sok embernek még az sem felel meg ami otthon van a hűtőben és csak pazarolják az ételt, míg más meg tenne bármit egy falatért. Nagyon elszomorító.”; „Sajnálom, sokszor láttam már ilyen képet, de mindig elszomorít, mert mindig egy újabb kép készül, és ezért tudom, hogy semmi sem változott.”

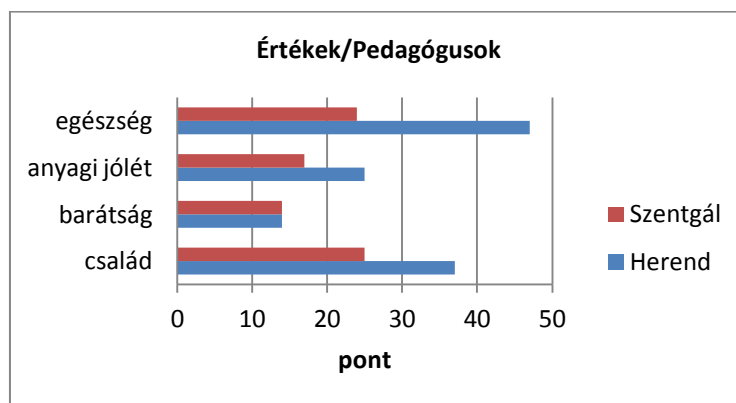
Meghatározó megnyilvánulás tapasztalható a felelőtlenség, elhanyagolás, káosz, szennyezés fogalmak köré is: „Nagyon elhanyagolt hely, piszkos, mindenhol hegyén-hátán a szemét és nem figyelnek a környezetükre az ott élő emberek, itt biztos nem laknék, sőt sajnálom hogy ott laknak és el sem tudom képzelni, hogyan lehetséges ilyen...”; „Éhező gyereknek én adnék neki ennivalót annyit amennyi jól esik neki., én elvinném magammal haza...”

171 tanulóból csupán 15 diák válaszát nem tudtam értékelni.

6. Értékek

Pedagógus

(11. Ön szerint, az alábbi felsorolt értékek közül, melyek a legfontosabb a társadalom számára? (10 pontot kérem, ossza szét az értékek közül, akár egy is kaphat 10 pontot, vagy mindegyik egyformán a 10 pontból! Család anyagi jólét barátság egészség)

Herenden és Szentgálon is hasonló eredmény született, azzal a különbséggel, hogy Herenden az „**egészséget**”, míg Szentgálon a „**családot**” tartják kiemeltnek a pedagógusok.

A **herendi családok** szintén a „**családot**” helyezik a társadalom vezető értékévé, majd az „**egészséget**”, a következő az anyagi jólét, és végül a barátság.

Tanulók

Szükséglete szempontjából, az alábbi értékeket tartják a legfontosabbnak, melyeket a táblázatokban foglaltam össze:

Herend					
	1. hely	2. hely	3. hely	4. hely	5. hely
6.osztály	szeretet biztonság	támogatás	bizalom	elfogadás	beszélgetés
7.osztály	szeretet	bizalom támogatás	biztonság támogatás	támogatás	elfogadás
8.osztály	szeretet	bizalom elfogadás	biztonság	támogatás	bizalom beszélgetés
Szentgál					
6.osztály	szeretet	bizalom	támogatás elfogadás	támogatás	emberi melegség
7.osztály	szeretet	biztonság	támogatás	beszélgetés	elfogadás
8.osztály	szeretet biztonság	bizalom	beszélgetés	elfogadás	emberi melegség

Látszik, hogy a legfőbb szükséglet a „**szeretet**”, e mellett még a „**biztonság**” is. Majd a „**támogatás**” és a „**bizalom**” követi a rangsorban. Megjegyezném, hogy a rangsorok felállítása a szórt eredmény kapcsán nehézségbe ütközött, főleg a 4. és 5. hely átfedéssel értékelhető.

Valamint, érdekes eredmény, hogy a rangsorokon szereplő páros értékek elválaszthatatlanok egymástól: biztonság-szeretet, bizalom-elfogadás, bizalom-támogatás, biztonság-támogatás. Összességében feltételezhetjük, hogy a legfőbb kívánt szükséglet a családból fakadó szeretet és biztonság a legfőbb érték a gyerekek részére.

A kutatás kérdőívei

Tisztelt Pedagógus!

Segítségét szeretném kérni egy kutató munkához. Végzős szociálpedagógus hallgató vagyok a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán.

Szakdolgozatom – és kutatásom - fő témája: Hogyan jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés pedagógiája, a fenntartható életmód, és a környezettudatos szemlélet a helyi közösségben és a településen? Hogyan gondolkodnak az emberek e témában?

A megkérdezem az iskola 6, 7, 8. osztályos tanulóit, és családjukat is.

Ezek a kérdőívek összehasonlítás alapját is képezik, a szomszéd falu, Szentgál helyi fenntarthatóságra nevelési törekvéseivel.

Nincsenek jó és rossz válaszok! A legfontosabb: az őszinte válaszok, melyek leginkább jellemzik a kérdőív kitöltőjét. Rossz válasz talán az, amelyik egy kicsit jobb színben tünteti fel az embert. Jó válasz az, amelyik valós. Ön ebben tud a legjobban segíteni. Csak így lesz hitele és értelme ennek a kutató munkának.

A kérdőíveket név kitöltése nélkül értékelem!

Az adatokat csak összehasonlítva elemzem és mutatom be szakdolgozatomban, úgy, hogy az egyéni információk sehol sem azonosíthatóak. A kutatás eredményét, az iskola rendelkezésére bocsátom.

A kérdőív kitöltése körülbelül 20 percet vesz igénybe.

Bármilyen kérdéskre szívesen válaszolok, a szakdolgozat „eredményeiről” igény szerint közösen beszélgethetünk is majd.

Közreműködését és őszinte véleményét előre is köszönöm:

Tisztelettel:

Bácskai Zsuzsanna

1. Ön szerint, a környezettudatos magatartás eléréséhez, milyen képességek/tulajdonságok szükségesek a mai felnővekvő generációnak? (Kérem, jelölje meg Ön szerint, 5 legfontosabb képességet, a sorrend is számít!)	
1.....	2.....
3.....	4.....
5.....	

1. Ön szerint a tavaly évi témahét – „Okosan-Ökosan” - tanulságai visszacsatolódtak-e a mindennapi iskolai tevékenységben/tudásban? (Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt, melyből kiderült, hogy igen.)	
1.....	
2.....	
3.....	

2. Ön szerint, mit jelent a *fenntartható fejlődés* kifejezés? Kérem, jelölje meg számozással, rangsorolással! (Nem minden állítást szükséges jelölni, csak azt, mely Ön szerint a legjobban határozza meg a fogalmat!)

- A fenntartható fejlődés a folytonos gazdasági növekedés fenntartását jelenti.
..... A fenntartható fejlődés az emberi faj fenntartását jelenti.
..... A fenntartható fejlődés a környezet védelmét jelenti.
..... A fenntartható fejlődés azt jelenti, hogy az emberiségnek a környezet adta határokon belül kell élnie.
..... A jövő generációk iránt érzett felelősség, s elismeri a jövő generációjának jogát szükségletei kielégítésére
..... A fejlődés harmonikussá tétele
..... Biztosítani tudja a jelen igények kielégítését
..... A folytonos szociális jólét elérése, anélkül, hogy az ökológia-eltartó-képességet túllépnénk
..... A fenntartható fejlődés elválaszthatatlan a társadalomtól és a gazdaságtól
..... A tudomány és technika folyamatos fejlődése

4. A fenntarthatóság fogalmával kapcsolatban Önnek, milyen kulcsszavak jutnak eszébe?(Kérem, írjon 6 kulcsszót!)

.....
.....
.....

5. Ön szerint, mely tantárgyakban csatolódik vissza a fenntarthatóságra nevelés? Jelenítse meg rangsorolással, azt azokat a tantárgyakat, melyben a legjobban érződik. (Kérem, legalább 3-at jelöljön)

☐ Matematika	☐ Természetismeret/Környezet	☐ Testnevelés
☐ Történelem	☐ Biológia	☐ Fizika
☐ Magyar	☐ Német	☐ Kémia
☐ Technika/Rajz	☐ Osztályfőnöki óra	

2. A közel múltban, hol vett részt környezettudatosságra nevelő programon, vállalt-e szerepet az iskola ? (Pályázat, egyéb programokon)

.....
.....
.....

7. Csatlakozna-e az Öko-iskola hálózathoz?

- a) igen b) nem c) Miért nem?.....
d) Egyéb:.....

8. Az alábbi idézet a NFFT 2010-ben kiadott Jövőkereső c. kiadványában olvasható. Mit gondol, az alábbi idézetről? (Kérem, írjon 3 jellemzőt, mely Önhöz a legközelebb áll.)

„Olyan világban élünk, ahol a 225 leggazdagabb ember vagyona akkora, mint a Föld legszegényebb 3 milliárd emberének éves jövedelme, és a három leggazdagabb ember nagyobb vagyonnal rendelkezik, mint a legszegényebb 48 ország éves bruttó gazdasági összterméke. Olyan világban élünk, ahol a munkakorú népesség 30%-a nem kap munkát, ahol 1,1 milliárd ember nem jut egészséges ivóvízhez, ahol 900 millió ember rendszeresen éhez, és közülük naponta 24 ezer – azaz 3,6 másodpercenként egy ember – éhen hal. Eközben a „fejlett” világ népességének egyre növekvő hányada küzd elhízással és súlyfelesleggel, valamint az ezekkel járó betegségekkel – miközben túltáplálják magukat, egyre többet költenek arra, hogy lefogyjanak”

.....

.....

9. „Az oktatás a legfontosabb fegyverünk a világ megváltoztatására.” (Nelson Mandela)
Mit gondol Mandela állításáról? (Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!)

.....

.....

10. Ön szerint hol jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés? (Kérem, jelölje számozással, rangsor is számít! Nem szükséges minden állítást jelölni, csak azt, melyben Ön szerint a legjobban kifejezésre jut!)

☐ Tantárgyakban ☐ Pedagógiai programban ☐ Nevelési tervben ☐ Szakkörökön
☐ Heti témákban ☐ Projektekben ☐ Témahét Városi rendezvényhez
csatlakozás ☐ Ünnepek/hagyományok ☐ Aktualitások (jeles napok) ☐ Közös
rendezvényeken

Egyéb:.....

11. Ön szerint, az alábbi felsorolt értékek közül, melyek a legfontosabb a társadalom számára? (10 pontot kérem, ossza szét az értékek közül, akár egy is kaphat 10 pontot, vagy mindegyik egyformán a 10 pontból)

☐ család	☐ anyagi jólét
☐ barátság	☐ egészség

12. Ön miben látja, a gyerekek környezettudatos magatartását a mindennapi iskolai életben? (Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!)

.....

.....

13. Szívesen részt venne, a helyi Önkormányzat vagy egy helyi civil szervezet által meghirdetett fenntarthatóságra nevelés akciósorozataiban?

a) igen

b) talán

c) nem

14. Ön szerint, a jelenlegi környezeti-, társadalmi-, gazdasági folyamatok, - ha globálisan gondolkodunk - fenntartható-e?

a) nem

b) talán

c) igen

Ha nem, Ön szerint mi az okai . Kérem, írjon 3 jellemző okot:

.....

Egyéb:.....

15. „Az emberek társas lények, akik igénylik azt, hogy környezetüket alakítsák. Ez a kívánság felelősséggel jár. Mindenki felelős azért a világért, amelyben élünk. „Akkor tudjuk jobbra tenni, ha megértjük, hogy a te szenvedésed az én szenvedésem is, a te boldogságod az én boldogságom is.”

(Manfred Max-Neef) Az idézet a társadalmi részvételről szól.

El tudná-e Ön képzelni, hogy egy civil szervezethez csatlakozik? Milyen célokért küzdene szívesen? (Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!)

.....

.....

Nem, mert:.....

Köszönöm válaszait, hogy idejét szánta a kérdőív kitöltésére!

Bácskai Zsuzsanna

Kedves Tanuló!

Segítségedet szeretném kérni egy kutató munkához. Végzős szociálpedagógiai hallgató vagyok a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán.

Szakdolgozatom – és kutatásom - fő témája: Hogyan jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés pedagógiája, a fenntartható életmód, és a környezettudatos szemlélet a helyi közösségben és a településen? Hogyan gondolkodnak az emberek e témában?

A megkérdezem az iskola pedagógusait, 6, 7, 8. osztályos tanulóit.

Ezek a kérdőívek összehasonlítás alapját is képezik, a szomszéd falu, Szentgál helyi fenntarthatóságra nevelési törekvéseivel.

Nincsenek jó és rossz válaszok! A legfontosabb: az őszinte válaszok, melyek leginkább jellemzik a kérdőív kitöltőjét. Rossz válasz talán az, amelyik egy kicsit jobb színben tünteti fel az embert. Jó válasz az, amelyik valós. Te ebben tudsz a legjobban segíteni. Csak így lesz hitele és értelme ennek a kutató munkának.

A kérdőíveket név kitöltése nélkül értékelem!

Az adatokat csak összehasonlítva elemzem és mutatom be szakdolgozatomban, úgy, hogy az egyéni információk sehol sem azonosíthatóak. A kutatás eredményét, az iskola rendelkezésére bocsátom.

A kérdőív kitöltése körülbelül 20-30 percet vesz igénybe.

Bármilyen kérdéssre szívesen válaszolok, a kutatás eredményeiről igény szerint közösen beszélgethetünk is majd.

Közreműködésedet és őszinte véleményedet előre is köszönöm:

Üdvözlettel:

Bácskai Zsuzsanna

1. Szerinted kire mondhatjuk, hogy környezettudatos? (Sorold fel az általad legfontosabb 5 tulajdonságot!)

1.
2.
3.
4.
5.

2. Kérlek, most emlékezz vissza a tavaly évi témahétre – „Okosan-Ökosan” – az ott szerzett ismereteket/tapasztalatokat tudod-e használni mindennapjaidban, a tanulásban? (Legalább 3 jellemzőt sorolj fel, ami emlékezetes, és használod az átélt tudást!)

1.
2.
3.

3. Az alábbi kifejezések közül szerinted melyik kapcsolódhat a „*fenntartható fejlődés*” fogalomköréhez? (Kérlek, jelöld számozással, fontossági sorrendben!)

- ☐ szükségletek megszerzése
- ☐ folytonos gazdasági növekedés fenntartása
- ☐ emberi faj fenntartása
- ☐ csak a környezet védelme
- ☐ az embereknek a környezet adta határokon belül kell élnie
- ☐ a jövő generációk (utódok) iránti felelősség
- ☐ a fejlődés harmonikussá tétele
- ☐ folytonos emberi jólét elérése, természet-eltartó-képesség figyelembevételével
- ☐ társadalmi összefogás
- ☐ környezet-gazdaság-társadalom egyensúlyának megteremtése
- ☐ tudomány és a technika folyamatos fejlődése

4. Milyen kulcsszavakat tennél a „környezettudatos” kifejezés zsákjába?

.....
.....
.....

5. Mely órákon hallottál a fenntarthatóságra nevelésről/környezet iránt felelősségteljes magatartás nevelésről? (Számozással rangsorold, mely számodra a legtöbbször előfordult, jelentős volt.)

☐ Matematika	☐ Természetismeret/Környezet	☐ Testnevelés	
☐ Történelem	☐ Biológia	☐ Fizika	☐ Osztályfőnöki óra
☐ Magyar	☐ Német	☐ Kémia	☐ Technika/Rajz

6. Milyen tevékenységben vettél részt az iskolában/családban, ahol megélhetted a környezettudatos viselkedés? (Kérlek, írd legalább 4 alkalmat.)

.....
.....

7. Részt vennél-e faültetési akciókban a lakóhelyeden? (Húzd alá a helyes válaszodat!)

- a) igen b) nem c) nincs időm d) nem érdekel
e) egyéb:.....

8. Fontos-e számodra az, hogy az emberiség kíméletesen bánjon a rendelkezésére álló erőforrásokkal, vagy ez semmilyen szerepet nem játszik az életetekben? (Karikázd be a hozzád legközelebb álló választ!)

- a) igen fontos b) erőforrások nem fognak elfogyni c) nem gondolok rá
d) számomra nem fontos ez a kérdés

9. Mi jut eszedbe az alábbi képekről, sorolj fel 3 jellemzőt, mely hozzád a legközelebb áll.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. Hallottál-e már vagy olvastál-e a *fenntarthatóság* kifejezésről? (Ha igen akkor hol?)

- a) nem b) igen:

.....

11. Mekkora a jelentősége a következő szükségleteknek számodra? (Kérlek, jelöld számozással, rangsor fontos!)

biztonság	szeretet	támogatás
emberi melegség	bizalom	
elfogadás	beszélgetés	

12. A csomagolás szemét lesz, amitől valahogyan meg kell szabadulni. Ez pénzbe kerül és szennyezi a környezetet. A feldolgozott élelmiszerekhez, mint pl. a nassolni valók és készáruk, majdnem mindig több csomagolóanyagot használnak fel, mint a friss élelmiszerek,

például a gyümölcsök esetében.

Hajlandó lennék a főlöleges csomagolást mellőzni: (Kérlek, karikázd be a hozzád legközelebbit!)

igen

talán

nem

13. Részvétel vállalná-e egy „Zöld Diák Klub-a, ahol olyan tudásra tennél szert, mely a fenntartható életmódra ösztönöz, és segít.

a) igen

b) talán

c) nem

14. Napjainkban egyre többen (médiában, újságban, könyvek stb.) foglalkoznak a természet-környezet, társadalom és gazdaság válságával. Hívják fel figyelmünket. Szerinted miért van ez? (Kérlek, írd 3 jellemzőt!)

.....

.....

15. „Az angol NGO (ejtsd: endzsió, Non-Governmental Organisation) elnevezés alatt minden olyan szerveződést értünk, mely nem a pénz felhalmozásra (nyereségre) épül, nem részesül állami támogatásban, tehát független az államtól és önkéntes alapokon nyugszik. A civil társadalom az állami, gazdasági, magán szféra (állam, piac, család) között húzódik. Kezdeményezések, egyesületek, civil szervezetek, szociális mozgalmak gyűjtőfogalma. A civil társadalom csoportosulásai különböző érdekekkel és témákkal lépnek fel a közéletben. „ (Ilyen civil szervezet például: egy sport kör, egyesület, klub, szakosztály, alapítványok.)

Mely témák tudnának téged ösztönözni arra, hogy aktív tagja legyél egy civil szervezetnek? Milyen célokért küzdenél szívesen? (Kérlek, írd véleményed szerint 3 jellemzőt!)

.....

.....

Egyéb:.....

☐

6. osztályos vagyok

☐

7. osztályos vagyok

☐

8. osztályos vagyok

Köszönöm válaszaidat, és hogy időt szántál a kitöltésre.

Bácskai Zsuzsanna

Kedves Herendi Család!

Segítségét szeretném kérni egy kutató munkához. Végzős szociálpedagógiai hallgató vagyok a Nyugat-magyarországi Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán.

Szakdolgozatom – és kutatásom - fő témája: Hogyan jelenik meg a fenntarthatóságra nevelés pedagógiája, a fenntartható életmód, és a környezettudatos szemlélet a helyi közösségben és a településen? Hogyan gondolkodnak az emberek e témában?

A megkérdezem az iskola pedagógusait, a 6, 7, 8. osztályos tanulóit is.

Ez a kérdőívek összehasonlítás alapját is képezik, a szomszéd falu, Szentgál helyi fenntarthatóságra nevelési törekvéseivel.

Nincsenek jó és rossz válaszok! A legfontosabb: az őszinte válaszok, melyek leginkább jellemzik a kérdőív kitöltőjét. Rossz válasz talán az, amelyik egy kicsit jobb színben tünteti fel az embert. Jó válasz az, amelyik valós. Ön ebben tud a legjobban segíteni. Csak így lesz hitele és értelme ennek a kutató munkának.

A kérdőíveket név kitöltése nélkül értékelem!

Az adatokat csak összehasonlítva elemzem és mutatom be szakdolgozatomban, úgy, hogy az egyéni információk sehol sem azonosíthatóak. A kutatás eredményét, az iskola rendelkezésére bocsátom.

A kérdőív kitöltése körülbelül 20-30 percet vesz igénybe.

Bármilyen kérdéssükre szívesen válaszolok, a kutatás eredményeiről, igény szerint közösen beszélgethetünk is majd.

Közreműködését és őszinte véleményét előre is köszönöm:

Tisztelettel:

Bácskai Zsuzsanna

1. Kérem, soroljon fel 5 képességet/tulajdonságot, mely a környezettudatos magatartást jellemzi.

(Sorrend számít!)

1.
2.
3.
4.
5.

2. A tavaly évi témahét az iskolában – címe: „Okosan-Ökösan” a környezetvédelemről szolt – a gyermeke(i) élményei által adott-e új ismereteket a családnak. (Kérem, írjon 3 jellemzőt, ha igen, ha nem miért?)

Igen:

.....
.....
.....

Miért nem:

3. Ön szerint, mit jelent a *fenntartható fejlődés* kifejezés? (Kérem, jelölje meg számozással, rangsorolással, mely Ön szerint a legjobban kifejezi a fogalmat, nem szükséges minden állítást jelölni.)

- A fenntartható fejlődés a folytonos gazdasági növekedés fenntartását jelenti.
- A fenntartható fejlődés az emberi faj fenntartását jelenti.
- A fenntartható fejlődés a környezet védelmét jelenti.
- A fenntartható fejlődés azt jelenti, hogy az emberiségnek a környezet adta határokon belül kell élnie.
- A jövő generációk iránt érzett felelősség, s elismeri a jövő generációjának jogát szükségletei kielégítésére.
- A fejlődés harmonikussá tétele.
- Biztosítani tudja a jelen igények kielégítését.
- A folytonos szociális jólét elérése, anélkül, hogy az ökológia-eltartó-képességet túllépnénk.
- A fenntartható fejlődés elválaszthatatlan a társadalomtól és a gazdaságtól .
- A tudomány és technika folyamatos fejlődése.

4. Mit jelent Ön szerint „*fenntartható életmód*”? (Kérem, írjon legalább 6 jellemző kulcsszót.)

.....
.....
.....

5. Ön szerint, mely tantárgyakban lehet jelen a fenntarthatóságra nevelés? (Kérem, jelölje meg rangsorolással mely Ön szerint a legjobban érződik)

☐ Matematika	☐ Természetismeret/Környezet	☐ Testnevelés
☐ Történelem	☐ Biológia	☐ Osztályfőnöki óra
☐ Magyar	☐ Német	☐ Kémia
		☐ Technika/rajz

Egyéb:.....

6. Szívesen gondolkoznánk másokkal (közösségben) a fenntartható életmódról, a környezettudatosságról! Melyik állítás jellemzi Önt a legjobban? (Egy választ karikázzon be!)

- a) igen, rendszeresen részt vennék a programokon/foglalkozásokon
- b) szívesen tanulnék másoktól
- c) megosztom ismereteimet másokkal
- d) nem tudok időt szakítani
- e) családon belül sokat teszünk a környezet felelősségteljes használatára
- f) Egyéb:.....

7. Igyekeznek a háztartásban csökkenteni a keletkező hulladékot? (Kérem, karikázza be mely Önre jellemző!)

a) igen, mindig

b) nem

c) általában

d) ritkán

8. A következő állítással mennyire ért egyet? (Jelölje az 5-ös skálán: 1-es egyáltalán nem értek egyet – 5-ös maximálisan egyetértek, 9-es nem tudom)

„Zavar, hogy mennyi energiát pocsékolnak el feleslegesen”.

1

2

3

4

5

9

9. Az alábbi állítással mennyire ért egyet. „A környezeti problémák miatt nem szoktam idegeskedni”.

(Jelölje az 5-ös skálán: 1-es egyáltalán nem értek egyet – 5-ös maximálisan egyetértek, 9-es nem tudom)

1

2

3

4

5

9

10. Előfordult-e a családban a „fenntarthatóság” fogalomkör, akár beszélgetés, akár baráti társaság keretében? Ha igen, milyen keretek között?

a) egyáltalán nem

b) igen:

.....

11. Ön szerint, az alábbi felsorolt értékek közül, melyek a legfontosabb a társadalom számára? (10 pontot kérem, ossza szét az értékek közül, akár egy is kaphat 10 pontot, vagy mindegyik egyformán a 10 pontból!)

☐

család

☐

anyagi jólét

☐

barátság

☐

egészség

12. Ön szerint, a családban miben jelenik meg a fenntartható életmód? (Kérem, írjon 3 jellemzőt.)

.....
.....

13. Szívesen csatlakozna-e, mint helyi lakos, Önkormányzat, vagy civil szervezet által meghirdetett fenntarthatóságra nevelés/környezettudatos életmódra nevelő akcióorozataira.

a) igen

b) talán

c) nem

14. Napjainkban egyre többen (médiában, újságban, könyvek stb.) foglalkoznak a természet-környezet, társadalom és gazdaság válságával. Hívják fel figyelmünket. Ön, szerinte miért van ez? (Kérem, írjon 3 jellemzőt!)

.....
.....

Egyéb:.....

15. „Az emberek társas lények, akik igénylik azt, hogy környezetüket alakítsák. Ez a kívánság felelősséggel jár. Mindenki felelős azért a világért, amelyben élünk. „Akkor tudjuk jobbat tenni, ha megértjük, hogy a te szenvedésed az én szenvedésem is, a te boldogságod az én boldogságom is.” (Manfred Max-Neef) Az idézet a társadalmi részvételről szól.

El tudná-e Ön képzelni, hogy egy civil szervezethez csatlakozik? Milyen célokért küzdene szívesen?

(Kérem, írjon legalább 3 jellemzőt!)

.....
.....

Egyéb:.....

Köszönöm válaszait, hogy idejét szánta a kérdőív kitöltésére!

Bácskai Zsuzsanna

HEREND

A település Veszprém megyében Az Északi- és Déli- Bakony találkozásánál, a 8-as számú főközlekedési út mellett, 341 méter tengerszint feletti magasságban fekszik. A lakosság száma kb. 3569 fő. A város határának mintegy kétharmadát erdő, rét legelő teszi ki. Szántóföldi művelésre a dombhátak és völgyek talaja kevésbé alkalmas ezért a megélhetést az ipari tevékenység jelenti. A Manufaktúrát 1826-ban Stingl Vince alapította amikor létrehozta kőedénygyárát. 1839-ben Fischer Mór kereskedő kezébe került a vállalkozás akinek a nevéhez fűződik a porcelán gyártás beindítása. A manufaktúra dacolva korokkal, gazdasági helyzetekkel mind a mai napig vezető szerepet tölt be a hazánk porcelángyártásában de jelentős a szerepe az egész világon. Településünk egyik fő idegenforgalmi látványossága és a legnagyobb vendégforgalmat lebonyolító Porcelánium. Minimanufaktúra, étterem, kávéház és porcelánbolt került itt elhelyezésre, valamint a Porcelánművészeti Múzeum.

A város büszkesége az **Európában is egyedülálló porcelánablak**, mely olyan vékony porcelánból készült, hogy lehetővé teszi a római katolikus templom természetes megvilágítását.

Az aktív korú lakosság egy jelentős része a méltán világhíres Herendi Porcelánmanufaktúrában dolgozik, de nagyon sokan ingáznak a két közeli nagyvárosban Veszprémbe és Ajkára. A településen működik egy általános iskola német nemzeti nyelvvél oktatta, valamint zeneiskolai tagintézményként, továbbá óvoda és vele párhuzamosan bölcsőde is. A határában húzódó 3-as bányatavak, mely szabadidős horgászatra, ad lehetőséget korábban a Herendi Majolikagyár épült rá. Napjainkra több átszervezés révén már kis létszámú a foglalkoztatás. A körülötte letelepedett élet minősége egyre romlott, s alakultak ki a szociális hátrányú családok.

Az átutazó forgalom jelentős, kellemes pihenést és felüdülést szolgál a fő út mellett található Park sétány, és a kis tó árnyékos fáival, padjaival. Turistáknak, természet szeretőknak pedig a településről könnyen megközelíthető a Hajag-tető és környéke kínál méltó kikapcsolódást.
Forrás: www.herend.hu alapján írta: Bácskai Zsuzsanna

SZENTGÁL

Szentgál a Dunántúlon, Veszprém megyében található. A 8-as számú fő közlekedési úton haladva Veszprémtől Nyugatra tűnik fel Szentgál táblája. Innen még 3 km-t kell haladni a bekötőúton, hogy a községbe érjünk. A Bakony erdei veszik körül. Az erdőt, amely a falut teljesen körülvette és szinte elzárta a külvilágtól, a hosszú évszázadok során nagyon megritkították.

Itt található **Közép-Európa legnagyobb védett tiszafása**, mely 6 km hosszan, fél km szélességben, 287 ha területen mintegy 120000 példányt számlál. A **Kőlik-barlang** – mely túravezető által – az év bármely szakában látogatható. Szentgál német településekkel van körülvéve, ennek ellenére az évszázadok során megőrizte magyarságát. Szentgál egyértelműen agrárfalu, melyben a később fejlődő ipar is a mezőgazdaságot szolgálta. Határai máig is messze nyúlnak.

Napjainkban is fő jellegzetessége a falunak a háztáji termelés. Főleg tehéntartás, ló tartás, takarmány és szántóföldi gazdálkodás folyik inkább idősebb lakosság részéről. Meghatározó még a fatermelés, fáfeldolgozás is, mely betölti munkahelyteremtő szerepét.

A településen rendelkezik egy igen modern általános iskolával, Lőrincze Lajos nevet kapta. Valamint van óvoda is. A fiatal lakosság döntő része a közeli nagyobb településekre Herend, Úrkut, Ajka és Veszprémben jár dolgozni. Kiemelt kulturális szerepet tölt be a Művelődési Ház, kínál jelentős közösségi teret. A faluban élő családok nagy része szociális hátránnyal küzd, mely elsősorban az alul iskolázottság következménye.

Szentgálra látogató vagy átutazó találkozik a falusi táj szépségével, kis házak és körülötte felölelő háztáji kert, legelő állatok, művelt szántóföldek. Nyugodtságot, szeretetet, természet közeli életet tükrözi.

Forrás: www.szentgal.hu alapján írta: Bácskai Zsuzsanna

**Egész életen át tartó tanulás a fenntarthatóságért
MŰHELYMUNKA**

Műhelyvezető: Czippán Katalin

Szerzők: Czippán Katalin, Bácskai Zsuzsanna, Huszár Zsuzsanna, Scheitler Adrienn

Közreműködők:

A műhely résztvevői azon gondolkoztak közösen, hogy milyen tudásra, képességekre, szemléletre, hozzáállásra van szüksége a fenntarthatóságra való felkészülés, felkészítést célul tűző nevelőknek, képzőknek. A műhely módszere ötvözte a forgószínpad és a „Világkávézó”¹ közös tudás-építő eszköztárát. Így mindenki mindegyik témában meg tudta jeleníteni a gondolatait, megismerte a többiek véleményét, és még az egyes témák közötti kapcsolatok is felszínre kerültek. A megszületett eredményt elektronikusan közösen szerkesztettük tovább az arra vállalkozókkal.

A gondolkodáshoz az Fenntarthatóságra nevelés ENSZ EGB stratégiához kidolgozott „Tanulás a jövőért: fenntartható fejlődésre nevelés kompetenciái” (UNECE, 2011) tartalmi felosztását vettük alapul. Így a résztvevők három téma körül gondolkoztak közösen: holisztikus, rendszerben gondolkodás, holisztikus megközelítés, a változás előrevetítése és a váltás előmozdítása.

A fenntarthatóságra nevelésben a holisztikus megközelítés érvényre juttatását úgy értelmeztük, hogy bármely rendszer, mint (viszonylagos) egész a részek felől csak úgy építhető fel, pontosan feltárjuk és feltüntetjük a részek közötti kapcsolatokat, külső, belső folyamatokat, a részek (funkciója) pedig az egész felől értelmezhető és határozható meg.

A konferencia szellemének megfelelően fenntarthatóságra nevelés során az egyed az egyén túlélésének kérdését a populáció, illetve a faj túlélése (társadalmi szempontból a közösségek) szempontjából közelítettük meg, és a fenntarthatóságra nevelés ökológiai alapjait hangsúlyoztuk. Az ökoszisztéma állapotát és állapotváltozásait a társadalmi, politikai, regionális, közösségi és egyéni felelősség és beavatkozás oldaláról is fontosnak tartjuk vizsgálni.

¹ <http://www.theworldcafe.com/translations/hungariancafetogo.pdf>

Érintőlegesen gyűjtöttünk össze alapvető értékeket, melyek mindannyian fontosnak tartottunk: újra megtanulni a természettel együtt élni, természetesen, tisztelni a családot, fontosnak tartani a testi-lelki egészséget, újra felértékelni a közösségek szerepét, a gyakorlati tudást, a mértékletességet, a termelő, építő munkát, a tévedéshez való jog², és tanuljunk belőle.

Természetesen egy műhely másfél órás időtartama alatt csak arra volt lehetőség, hogy a résztvevők által legfontosabbnak tartott elemeket vitassuk meg, és rögzítsük. Az egyes témáknál kérdéseket, szempontokat, helyenként kompetenciákat egyaránt felsoroltunk, melyek kiindulást jelenthetnek az adott területen szükséges hazai kompetencia-lista összeállításához.

Rendszergondolkodás

A rendszerben való gondolkodás elsajátítása és a tanulók gondolkodásának, összefüggés megértésének fejlesztése érdekében szükséges. Törekedni kell a rendszerszerűség felismerésére és felismertetésére, adott rendszer leírásának megértésére, megértetésére, elemeinek tisztázására, az elemek közötti kapcsolatok és a rendszerben zajló folyamatok lényegének megértésére, megértetésére, az alapvető rendszertípusok felismerésére.

Fontos felismerni, tudatosítani, hogy a mindennapi élet és a mindennapi munka során saját magunk milyen rendszerek részeiként, milyen rendszerkörnyezetben létezünk, ill. működünk. Munkánkat segíti, ha be tudjuk határolni az oktatási, képzési rendszerben, a tágabb közösségben azt az alrendszert, melyet meg tudunk változtatni, és arra helyezzük, tereljük a figyelmet.

- Megismerni a rendszerek ismérveit, sajátosságait, hol a szerepe az adott közösség vagy például egy iskola életében. Tudást, tanulást, odafigyelést igényel az is, hogy a rendszerek működtetése mellett maradjon lehetőség az építő jellegű munkára egymástól és tanulóiktól/tanulóikkal tanulni
- együttműködni kollégákkal és külső partnereikkel
- az iskolát tanuló-hálózatként használni, működtetni

A változás előrevetítése

² Victor András műhely beszámolójából

Képesnek kell lenni

- Értékelni a jelen helyzetet (státusz) megfogalmazása (pozitív képpel) (mihez képest?)
- Másokkal közös víziót, jövőképet alkotni illetve jövőkép-alkotási folyamatot indítani, vezetni;
- Meghatározni a változás célját, irányát, hatókörét: Minek a változtatása, milyen feltételei vannak, ki/mi változzon, milyen irányban;
- Megkeresni a változás feltételeit, hajtóerőit, fékjeit, akadályait;
- Előrevetíteni a változás fázisait, konkrét célokat és részcélokat megfogalmazni;
- Többváltozatú forgatókönyveket készíteni.

Mindezt egy belső értékrend mentén, tudatosan lehet. A belső értékrendhez kapcsolódott a műhelyen készült plakáton a MIVÉGRE? kérdés, ebben jelenítettük meg az ÉRTÉKVILÁG szempontját.

A változás előrevetítése önmagában is motivált cselekvés. A változás előrevetítése, vagy az előrevetíthetőségében való hit pedig egyfajta jutalom, mivel a kontroll gyakorlásának érzését vagy illúzióját nyújt(hatj)a. A változások előrevetítésének "szükséglete" az ember biztonságigényéről (is) fakad, és abból az igényből, hogy a (valószínű, lehetséges, elvárt stb) jövő(k) előrevetítésével alkalmazkodni is lehet ahhoz, illetve befolyásolni lehet azt. A változások előrevetítése tehát nélkülözhetetlen része egy adaptív stratégiának.

A változás előrevetítésekor általában egy új paradigmát képzelünk el, mely szerint szeretnénk a jövőben élni. Az új paradigma szerinti életvitel, közösségi lét kialakításhoz fontosak a következő kompetenciák.

Hit a kitűzött célokban, önmagunkban, a többiekben, meggyőződés a várt eredmény előremutató voltában

A sokkot, traumát továbblépési, fejlődési esélynek tekinteni,

Kommunikáció képességek: értő figyelem, emberek bevonása, meggyőzése

A reflexió képessége, és mások reflexiós képességének fejlesztése: a tapasztalatok értékelése, megértése, a célok, folyamatok ezek tükrében történő újbóli átgondolása

Társadalmi játszmák felismerése, saját érdekeltségünk és a kölcsönös előnyök felismerése a fennálló működésmód fenntartásában, hitelesség

Jó gyakorlatok gyűjtése, megosztása,

Türelem, empátia, együttműködési készség (0-99)

Kezdeményező készség

Fenntartó és intézmények közötti együttműködés segítése, katalizálása,
katalizátor közösség létrehozása

Nyitottság a változásra, az együttműködésre

Minden fejleszteni kívánt területen a példamutatás, hitelesség, őszinteség

Motiváció a változtatásra

Vezetői, szervezői szerepvállalás, kitartás, elkötelezettség

A változtatás folyamán:

Leküzdeni a félelmet a változástól és mások félelmeit is figyelembe venni

Befolyásolni a változás gyorsaságát

Felhasznált irodalom

Czippán K. (2011) A fenntarthatóságra nevelés céljai és feladatai Magyarországon *Vitaanyag az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottsága által létrehozott Fenntarthatóságra Nevelés Kerekasztal (FNK) számára in Beszámoló a jövőnemzedékek országgyűlési biztosának 2011. évi tevékenységéről, Függelék*, JNO, Budapest. Az Interneten 2012. szeptember 23-án

http://beszamolo2011.jno.hu/cd/fuggelekek/5_fenntarthatosagra_neveles/fenntarthatosagra_neveles.pdf

UNECE (2011): *Learning for the future: Competences in Education for Sustainable Development*. United Nations Economic Commission for Europe, Geneva. Az Interneten 2011. augusztus 22-én:

http://live.unecce.org/fileadmin/DAM/env/esd/Sixth%20Meeting/Learning%20for%20the%20Future_%20Competences%20for%20Educators%20in%20ESD/ECE_CEP_AC13_2011_6%20COMPETENCES%20EN.pdf